Elfelt fot. 1940

Vilh. Arnesen

MARINEMALEREN

VILH. ARNESEN

41 GENGIVELSER MED TEKST AF
RIKARD MAGNUSSEN

SERIEN DANSKE KUNSTNERE
BIND V

KØBENHAVN
FORENINGEN FOR NATIONAL KUNST
EJNAR MUNKSGAARD
1945

AF DENNE BOG
ER 500 EKSEMPLARER GIVET I HANDELEN
I KOMMISSION HOS
EJNAR MUNKSGAARD

★

BILLEDET PAA BOGENS OMSLAG:
„GEORG STAGE" PASSERER KRONBORG
MALET 1944

PRINTED IN DENMARK
by
EGMONT H. PETERSENS KGL. HOF-BOGTRYKKERI
COPENHAGEN

Universitetsbiblioteket
1. Afd.
København

Vilhelm Arnesen er født den 25. Nov. 1865 i Flensborg. Faderen var Skibsfører og sejlede dengang paa Brasilien. Skønt Drengen kun var 3—4 Aar, da Familien flyttede fra Byen, bevarede han dog nogle Indtryk fra dette sit første Hjem. De boede oppe paa Duborg i Lods Jacobsens Hus, lige overfor Dronning Margrethes gamle Borg, Duborg Slot. Om Aftenen stod Ruinen truende og mørk mod den gyldne eller luerøde Himmel, medens Krager og Alliker kredsede skrigende om den, sorte mod Aftenhimmelen. Nær ved rejste den store Duborg Mølle sig, og naar Vinduerne stod aabne, kunde han inde i Stuen høre Suset af dens mægtige Vinger.

Faderen var en god, dansk Patriot, og efter Krigen i 1864 kunde han ikke mere finde sig til Rette med Forholdene i Flensborg. Det blev ham tilbudt fremdeles at føre et stort Skib fra Flensborg, men han vilde ikke sejle under tysk Flag og søgte hjem til Kongeriget, uanset at hans Chancer dér kun var smaa. Gennem en Svoger i Aalborg fik han Tilbud om at føre en Skonnert fra Thisted, som hed »Jens Nordentofts Minde«, og saa flyttede Familien til Aalborg, hvor de efter en Tid under mere primitive Boligforhold fandt sig til Rette i et gammelt Hus paa Hjørnet af Maren Turisgade og Stranden, en smuk gammel Bygning, som endnu paa Indgangsdøren bar adelige Vaaben udskaarne i Fyldingerne fra dengang, da Huset var Byejendom for velbyrdige Fru Helvig Kaas, gift Gyldenstjerne. Herfra var der en pragtfuld Udsigt ud over Limfjorden med dens mange Skibe, Sundby derovre med Skansebakkerne og videre ud over Fjorden ad Rørdal til, hvor Langerenden løb ned til Hals. Det var dengang endnu det rigtige, gamle Aalborg, en morsom og livfuld By. Østeraa løb helt op til Jens Bangs Stenhus, hvor Svaneapoteket havde til Huse. En Stenbro førte fra Bispensgade over til Nytorv, en Træbro, kaldet Wrangels Bro, fra Ved Stranden over til Kongensgade eller Slotsgade. I Aaen laa der fuldt op af mindre Skibe, som drev Handel, norske Jagter, som solgte Sild og Klipfisk, Bornholmere, der solgte Stentøj, Skagensfiskere med Stokfisk og tørre Jyder, om Efteraaret Skipper Bachs Jagt, der solgte Frugt, — det var som et bestandigt Marked. Ud for det gamle Slot laa en lille Fiskerihavn, hvor Drengen købte Fisk til sin Moder, i Nær-

heden Konsul Færchs Plads, hvorfra Damperen Union førte levende Kvæg til England, foran selve Slottet Pladsen, hvorfra Dampskibene gik til København, derefter Vangs Skibsbyggeri, saa Nyhavn med to andre Skibsbyggerier, derpaa Navigationsskolen og Teglværkshavnen og saa Kysten ud ad Rørdal til. I disse Omgivelser og i Hjemmet ved Stranden paa Hjørnet af Maren Turisgade voksede Drengen op, og Aalborg er saaledes hans egentlige Barndomsby.

Beskedne Forhold, men hyggeligt var der i Hjemmet, hvor Kredsen efterhaanden var blevet udvidet. Naboerne kaldte dem for den lykkelige Familie, og Glæde og Munterhed var for det meste til Huse.

Drengen kunde vel være en seks-syv Aar, da Faderen tog ham og hans Moder med paa en Tur med »Jens Nordentofts Minde«. Denne første Sørejse gik fra Aalborg til Nykøbing paa Mors og indskrænkede sig altsaa til at være en Limfjordstur. Sandt at sige var det heller ikke de maritime Indtryk, han bevarede, men to Erindringer af ganske anden Art. Den ene var det sorgfulde Minde om en grandios Tandpine med paafølgende Tandudtrækning ved en Nykøbing-Ekspert i Datidens barbariske Torturpraksis, den anden det frydefulde Minde om de første selvtjente Penge. »Jens Nordentofts Minde« lastede Havre, som skulde til England, og skønt den gode Doktor havde gjort sit Arbejde saa grundigt, at han havde halet en Splint af Kæbebenet med ud, hvilket gav Betændelse i den resterende Del af samme, tog Drengen da begribeligvis sin Chance, da han fik Lov at være med til at trampe Havren, hvorved han kunde tjene fire Skilling om Dagen, mange Penge for en Dreng i hans Alder!

Sømandsblodet tog først rigtig sin Ret, da han havde været et Aarstid eller to i Skolen. Interessen for Skibe var saa gammel hos ham, som han selv; han hang over Faderen, naar denne snittede Skibsmodeller, og han havde sin daglige Gang langs Havnen; men her i Skolen under den, om vi saa maa sige, tvungne Uvirksomhed, var der Tid til at tænke over Tingene og genkalde sig det sete. Fra Vinduerne hjemme kunde han følge hvert eneste Skib, der kom til Aalborg, og han studerede dem med en glubsk Drengeinteresse, som om de var levende Væsener, hver især mærket af Hjemsted og Skæbne. Han lærte snart at skelne de forskellige Typer fra hinanden, kunde se, hvor de var bygget, efterhaanden ogsaa, om de havde haft Havari og mistet Rejsningen og faaet den istandsat i en fremmed Havn. Ganske naturligt kom han ind paa at tegne dem af, især da naar der var noget særegent ved dem, som nu med Skonnerten »Skirner« fra Brevig med disse ejendommeligt stillede Master. Da var han

Havnen i Aalborg. Studie. 1891.

allerede helt øvet i denne Fritidspassion, og han viste Tegningen til en ung Mand, de kendte, der var paa Kontoret hos en Skibsmægler. Han fik Lyst til at vise Kaptajnen den, og Kaptajnen sa'e: »Jo Mænd er det min Skude, den beholder jeg«, og saa gav han Mæglerassistenten en Krone til den lille Dreng, som havde tegnet Skuden. Drengen var henrykt. Det var de første Penge, Vilh. Arnesen tjente som Marinemaler.

Det gav Blod paa Tanden. Han fik sig etableret i Dagligstuen med et Tegnebord henne ved Vinduet, hvor han kunde have sine Grejer for sig selv, og snart blev Tegningerne større og bemalede med Akvarelfarver. Han solgte dem lejlighedsvis til Skibskaptajnerne, og de var glade for dem og anbefalede Drengen til andre. Efterhaanden bestilte de ogsaa Billeder til deres Rederier, og det voksende Renommé gav Bestillinger baade til Norge og Sverige. Kaptajnerne sagde: »Lad Drengen i Aalborg male Jeres Skib! Han kan faa det til at ligne noget saa livagtigt«. Paa en Sommer, da han var henved tolv Aar, tjente han mellem tre og fire Hundrede Kroner ved den Slags Arbejde, og det var noget, han forstod at sætte Pris paa, for Selv-

stændighedstrangen var tidligt vaagen hos ham. Senere har han naturligvis tænkt med en vis Ruelse paa de mange ungdommelige Tegnerier, han saaledes har sluppet ud i Verden, hvert eneste af dem omhyggeligt signeret: »Vilh. Arnesen, tolv Aar«.

Paa den Tid havde Faderen gjort sig fri af »Jens Nordentofts Minde«, og i Fællesskab med et Par Aktionærer havde han købt en større Skonnert, som kom til at hedde »Falken«. Det var et meget velsejlende Skib, som nu kom til at sejle i Frugtfart fra Middelhavet, særlig fra Messina, med Appelsiner til St. Petersborg. Der var stort Kapløb om at naa først ind i det tidlige Foraar til St. Petersborg, hvor de første, der slap gennem Isen, fik de bedste Priser. Det gik helt godt en Tid; men saa begyndte Dampskibene at konkurrere, og Sejlerne kunde ikke tage Kampen op. Saa blev »Falken« sat til at sejle paa Spanien efter Salt og til England efter Kul. Det gik ogsaa til en Tid; men saa fik »Falken« en Lækage, som de ikke kunde finde, men som medførte, at den maatte tages ud af Ruten med Saltlast, da Søvandet fik Saltet til at smelte. Saa var der tilbage at sejle med Kul fra England og med Træ fra Sverige og Finland; men »Falken« egnede sig kun daarligt til Trælast. Den maatte have Ballast i Bunden og kunde slet ikke klare sig i Konkurrencen med Damperne. I de Aar sejlede Drengen regelmæssigt med Faderen hver Sommerferie, og saa ung han var, forstod han godt, hvordan Faderen maatte slide i det, for at holde Tingene gaaende saa nogenlunde. Men saa stødte Ulykken til. De havde været i Sunderland og var med Ladning paa Vej til Rostock. En Morgen tidlig laa de ved Warnemünde, og da Vinden var god op til Rostock, fik de Lods om Bord, det vil sige Lodserne var alle optaget, og Manden her var kun en »kendt Mand«, ikke en rigtig Lods med Patent. Ved Havnen i Rostock blev der ankret; men Ankeret holdt ikke, slæbte langs Bunden, og idet »Falken« svingede op mod Vinden, for den lige ind paa en Lægter, et Flod- og Familiefartøj, som laa og lastede ved Bolværket, og vædrede den, saa den sank kort efter. »Ach, die verdammten Dänen«, lød det oppe fra Bolværket, for Skipperen, Konen, to smaa Børn og Folkene var da heldigvis sluppet fra det i Tide; men »Falken« blev belagt med Arrest, til Skaden var betalt, og da der kun havde været »kendt Mand« om Bord, vilde Assurancen ikke betale en Øre. Arnesens Fader maatte selv erstatte Tabet. »Falken« blev solgt, og han var nu pekuniært en ødelagt Mand, som han stod dér uden Virksomhed, uden Pengemidler, en hjælpeløst forgældet Mand med Kone og fem Børn.

Dette skete kort Tid før, Drengen skulde konfirmeres, og gav yderligere Anledning til Spekulationer over, hvad den ældste Dreng skulde være. Selv havde han engang, da han var med Faderen i Frederikshavn, set saadan et pænt lille Hus med Have, hvorfra man kunde se alle Skibene sejle ude paa Søen. Der boede en Toldmand, og saadan vilde han selv gerne have det, saa han i sin Fritid kunde tegne alle Skibene og ydermere gaa med Guldtresse paa Huen! Gamle Kammerraad Welejus, Tolddirektøren, der boede i samme Hus, mødte ham en Dag paa Trappen og spurgte ham venligt om, hvad han vilde være, naar han nu blev konfirmeret? Jo Tak, han vilde gerne være det samme som Hr. Welejus, og om Hr. Welejus saa ikke nok troede, at han kunde faa Huset i Frederikshavn og Guldtresse om Huen? Kammerraaden trak paa Smilebaandet og sagde et og andet om, hvordan det vilde blive, hvis han vilde gaa den Vej, og hvad der her blev stillet ham i Udsigt, stod i et sørgeligt Misforhold til, hvad han havde regnet med. »Med Tiden plukker man Roser«, lo den gamle, medens Hus, Have og Guldtresse og den hele anteciperede Herlighed ganske stille forsvandt ud af Sigte. Men saa var der Harald Jensen, Brændevinsbrænderen. Han havde som ung selv drømt om at blive Kunstner. Han havde ladet Drengen kopiere et Par Billeder og sagt til Forældrene, at han havde Evner og burde sendes til København; men Faderen havde svaret, at han slet ikke magtede noget saadant, og at Drengen maatte lære en Profession. Saa skrev Harald Jensen til København og skaffede gennem en Svoger, som var Malermester, et Tilbud fra Malermester Schmiegelow i St. Pederstræde om at tage Drengen i Lære i fem Aar med Løn to Kroner om Ugen, stigende til fem, og dermed var Sagen afgjort.

Med Faderen gik det saaledes, at han i sin Nød vendte sig til en gammel Ven af hans egen Fader, Skibsreder Criles Carlsen Jans i Dragør, om han kunde faa Brug for ham, og det kunde han, for en af hans Kaptajner var netop kommet galt af Sted. Han skulde komme straks og føre »Terpsikore«, en større Skonnertbrig, til Middelhavet, og Faderen var lykkelig. Nogle Maaneder senere fulgte Moderen Drengen til København; men Forældrene havde det nu meget smaat og maatte anbringe ham saa billigt som muligt. Det blev hos en Madam Sørensen i et billigt Logihus i Adelgade, og Værelset maatte han dele med tre andre Læredrenge. Fire Senge, et Træbord, fire Træstole og en Vask ude paa Gangen, det var hele den københavnske Herlighed, og dermed sluttede Barndomstiden for den velrenommerede Skibstegner fra Aalborg.

Det var i Foraaret 1880. Madam Sørensens Pensionat laa helt ude ved Nyboder og altsaa nær ved St. Pauls Kirke. Hver Morgen maatte han op Klokken halvfem, for der var en tre Kvarters Gang til St. Pederstræde og Værkstedet, hvor Mester altid indfandt sig paa Slaget seks. Det var to Gange daglig fra St. Paul til St. Peder eller fra St. Peder til St. Paul, Morgenturen gerne i Løb. Første Morgen stod han saa dér, rød i Hovedet og betuttet. »Naa«, sagde Mester, »du er den nye Dreng? Hvad hedder saa du?« »Vilhelm«. »Naa, for Pokker, dem har jeg ellers et Par Stykker af i Forvejen. Hvad hedder du mere?« »Carl Ferdinand«. »Saa hedder du i din Læretid Carl Vilhelm«. Og det hed han altsaa de fem næste Aar. Lidt efter kom en af Svendene, en temmelig ubehagelig Fyr, hen til ham og sagde: »Du kan faa Grejerne i en Kasse og gaa med mig. Vi skal ud til det nye Blindeinstitut«. Saa pakkede Værkstedssvenden en Kasse fuld med Arbejdstøj, Potter med Blyhvidt, Fernis paa Dunke, Pensler, Støvekoste o. s. v. og gav ham Kassen op paa Hovedet med de Ord: »Her er noget til dig, din jyske Tranlampe«. Et Puf i Ryggen, saa han nær var faldet ned ad de to Stentrin fra Værkstedsdøren ud til Gaarden og saa af Sted med Svenden ned ad Nørregade og videre langs hele Volden. Da han kom til Østervold, kunde han næsten ikke mere; det var som om Halsen skulde brække og Hovedskallen trykkes ind af den tunge Kasse. »Om han ikke kunde hvile lidt?« »Ka' du se, du kan skrubbe dig, og ta' Benene med dig! Vi har ikke Tid til at gaa her og drive den a'!« Endelig naaede de ud til Blindeinstituttet. Kvalme havde han faaet og en dundrende Hovedpine, da han fik Kassen af Hovedet. »Ka' du se til, du ka' komme over i Makketutten! Øl og en halv Pægl Brændevin, for nu vil jeg s'gu ha' Frokost«. Tænk, der var altsaa noget, der hed Frokost? En halv Time, joh, det gik lige an at faa Madam Sørensens Rundtenommer klemt ned, og Vand var der da i Pumpen. Saa gik det løs med Spartelen. Han skulde skrabe Kalk af Døre og Paneler, før de blev grundmalet, og saaledes gik den første Dag, den første af mange, mange, lange Dage. Der kom adskillige andre Svende derud, og de var nu ikke allesammen lige ubehagelige imod Drengene, navnlig ikke en Svend, der hed Andersen, Lauritz Andersen, en rolig og stilfærdig Mand, som de andre gerne vilde gøre Grin med, hvilket han dog ikke tog sig af. Han blev for Resten senere en ret kendt Maler paa andet Omraade under Navnet — L. A. Ring!

Byen rundt med Trækvognen til skiftende Arbejdspladser, hente Øl og Brændevin, vaske Lofter — et væmmeligt, svinagtigt Arbejde

— saa efterhaanden male Vinduer og Døre, saadan gik det i Begyndelsen. Senere blev det mere spændende, da han lærte at aadre og marmorere; men under alt det led han en Del ondt, for han var saa godt som pengeløs, og hjemmefra kunde han ikke faa noget og vilde det heller ikke. Saalerne var slidt af Skoene, saa han blev vaad om Fødderne og til Stadighed gik og var forkølet. Saa kom den aarlige Skovtur, som Mester gav for hele sit Personale. Den gik til Fortunen, og det var storartet alt sammen med god Mad og mange Drikkevarer og høj Stemning og Sang og Lystighed, men noget overvældende for en Læredreng, som ellers aldrig fik stærkt at drikke. Punch var der ogsaa, til sidst, og det var maaske den, der gjorde, at han følte sig noget træt, da han ved halv tolv-Tiden stod uden for den gamle Klampenborg Station og skulde gennem Byen helt ud til Madam Sørensen. Ned ad Strøget fulgtes han med et Par af de andre, men ved Kongens Nytorv skiltes de. Træt var han og satte sig et Øjeblik paa en af Bænkene ved Hesten. Han vaagnede ved, at der var én, der ruskede i ham: »Her er ingen Nattesæde! Vil De se til, De ka' komme af Sted! Han bad den vrede Ordenens Haandhæver saa meget om Forladelse og tøflede videre ad Madam Sørensen til; men dér var Døren lukket, og Nøgle havde han ikke. I Naboejendommen var der imidlertid en Beværtning, hvor Adelgades lavere Adel sad og drak og spillede Kort til langt ud paa Natten. Han fik Lov til at gaa igennem, og fra Taget af den lille Gaardbygning slap han op paa Plankeværket, der skilte mellem Gaardene. Men træt var han jo, og saa fik han Overbalance og faldt ned paa den anden Side, heldigvis i noget blødt, og saa slap han op ad Køkkentrappen og kom i Seng. Næste Dag vaagnede han ved, at de andre hylede af Grin over at se ham ligge der, svinet til af Kalk, for det var nemlig en Kalkgrube, han var faldet ned i — der var Haandværkere i Huset — og hvad mere var: da han kikkede ud ad Vinduet, for at se paa denne her Kalkgrube, saa han ogsaa, at der var Pigge paa Plankeværket, og paa et Par af dem viftede en Klud, som udgjorde en ikke let undværlig Del af hans sorte Konfirmationsbukser, altsaa de forhenværende sorte, nu nærmest sortbrogede. Udover Arbejdstøjet havde han ikke andet, saa nu var gode Raad dyre.

Han spekulerede over Sagerne et Par Dage. Saa kom han til at tænke paa de rare Penge, han havde tjent i Aalborg paa at tegne Skibsportrætter; men her havde han hverken Farver eller Papir eller noget af, hvad han skulde bruge; men saa fik han Lov henne paa Værkstedet til at rive nogle Farver i Gummivand. Dem kom han

paa Tændstikæsker, laante et Tegnebræt af en Kammerat og en Krone af en anden til Papir og et Par Pensler. Sommer var det og lyst endnu, da han ved Syvtiden gik ned til Nyhavn i sit Malertøj og standsede ved en smuk Skonnert, som gik i Islandsfart. Han gik om Bord og bad om Lov til at tale med Kaptajnen, der viste sig at være en venlig Mand. Saadan og saadan, og om han ikke vilde hjælpe ham ud af en gruelig Forlegenhed ved at lade ham male et Billede af Skibet. Hvis Kaptajnen ikke syntes om det, skulde han ikke være bundet til at købe det. Kaptajnen slog til og lovede ham ti Kroner, hvis det blev godt. Saa laante Drengen Jollen og vrikkede over til den anden Side for at tegne Skitsen op, og et Par Dage efter leverede han Billedet. Kaptajnen gav ham de ti Kroner, bestilte Mage til det, saa at Rederen ogsaa kunde faa et, og lod ham male Kahytten i Egetræsfarve oven i Købet, saa der blev femoghalvtreds Kroner ud af det. Omme i Kristen Bernikowstræde fik han sig et Par Bukser for tyve og et Par Sko for ti Kroner, saa der var endda et klækkeligt Overskud, og saa laa Verden ham atter aaben. Siden, naar det kneb, tyede han altid til den samme Udvej, og han havde bestandig Held med sig i den Retning.

Madam Sørensens Pensionat havde lige som Visens berømmelige Pjaltenborg Beboere af vidt forskellig Art. Fine Folk man da ogsaa fandt, for — Jøsses! — der boede, ja, om ikke netop en »Løjtenant«, saa dog en Student, flot installeret i det bedste Værelse til Gaden. Ham saa Malerdrengen jo op til, for det var nok en lærd Herre, der sad sent oppe og studerede og skrev, saa han gerne var helt blaa om Fingrene. Naa, en Dag kom Politiet og tog ham paa Sengen, Studenten, og saa maatte han af Sted til Stationen, for de blaa Fingre kom fra nogle Kemikalier, han havde benyttet under sine natlige Studier udi den Videnskab at fabrikere naturtro, danske Tikronesedler. Det føltes noget flovt, og det var svært rart, at Forældrene det Efteraar flyttede til København, saa at han nu igen kunde bo hjemme.

Der gik et Aarstid, og, da Sommerens Travlhed var overstaaet, gav Mester Schmiegelow, der havde købt Ejendommen Nr. 18 paa Nørregade, hvor han senere slog sig sammen med Malermester Møllmann, Drengene Lov til efter Kl. fire at staa i et Rum over Værkstedet og øve sig i at tegne efter Gipsmodeller etc. Om Aftenen gik de paa Teknisk Skole, som dengang laa i Læderstræde, men snart flyttedes ud i Bagbygningen ved Industriforeningen. Dér gik han hver Aften og tegnede, bl. a. Konstruktionstegning til Kl. ti, saa han først kom hjem til Forældrene paa Kalkbrænderivej, naar Klokken var elleve. Saa var han dødtræt og skrupsulten, begribeligvis, og sov snart efter som en Sten de Timer, der var igen, til han atter skulde af Sted til Værkstedet. Men han vilde frem, og navnlig vilde han ind, saa snart som muligt, paa Akademiet. Der var nemlig flere andre paa Værkstedet som vilde samme Vej eller til Dels allerede var ved at naa frem. H. O. Brasen var lige blevet Svend, Vilh. Th. Fischer skulde til at gøre Svendestykke, Georg Achen og Tom Petersen gik paa Akademiet, nu altsaa han selv paa Teknisk Skole, ligesom en, der senere kom til, Chr. Kongstad. Og saa gik der igen et Aar, og nu var han saa vidt, at han deltog i det finere Dekorationsarbejde i Sommerens Løb, og om Efteraaret, da Skolerne begyndte igen, blev han færdig paa Teknisk Skole og tog sin Perspektiveksamen. Sommeren efter tegnede han hos Carl F. Andersen til Optagelsesprøven og kom fra 1ste Oktober ind i Akademiets Forberedelsesskole under Kittendorff, der var Assistent hos Prof. Vermehren. I andet Kvartal kom Arnesen til at tegne under Vermehren selv, hos hvem han hurtigt fik en høj Stjerne.

Til de mange Vidnesbyrd om Vermehrens udmærkede Egenskaber som Lærer kan føjes følgende Træk fra Vilh. Arnesens selvbiografiske Notater: »Professoren var glad for mig som Elev. Som Lærer var han yderst samvittighedsfuld og meget streng. Da jeg skulde fremlægge Tegninger til Oprykning i Modelskolen, havde jeg tegnet et Barnehoved, som han roste, fordi det var kraftigt og godt modeleret. »Kun Skade,« tilføjede han pludselig, »at de Lokker i Panden er blevet lidt for smaa!« Arnesen vedgik, at han vidste det; men saa kan det nok være, at Professoren blev bøs: *vidste* han det oven i Købet! Og saa fik Eleven sig en ordentlig Omgang om, hvordan man havde at tage sit Arbejde samvittighedsfuldt til det yderste, og om at han — Professoren — slet ikke burde tillade ham at fremlægge disse Tegninger til Avancement, men at Arnesen, da han iøvrigt var en af de dygtigste Elever skulde faa Lov at slippe med at sidde efter og rette Fejlen, naar de andre var gaaet. Det var en Sortkridtstegning, saa det tog tre Aftener at faa repareret Skaden og rettet Fejlen. »Ja,« slutter Vilh. Arnesen, »var alle Lærere saadan, saa blev der ikke noget med Sløseri paa Akademiet.«

Næste Efteraar rykkede han da op i Modelskolen under Jørgen Roed og Exner. I Anatomi assisterede Dr. Chievitz. Arnesen fortæller ganske pudsigt om en lille Tildragelse i en af sidstnævnte Fags Timer. En Aften gik Prof. Roed hen til Skelettet, de var ved at tegne efter, for at forklare noget. I det samme gabede Benraden højt af Professoren

og smækkede tre Gange lydeligt med Kæberne. Et Øjeblik stod Professoren stille af Forbavselse. Saa gik der et Smil over hans Ansigt: »Aha!« sagde han og gik stille ud. Underkæben var heftet fast med en Fjeder paa hver Side, og Eleverne havde listet en Snor i Underkæben og ledet den ned langs Rygraden og videre hen over Gulvet. Lidt efter kom Roed igen med Dr. Chievitz. De gik hen til Skelettet, og Roed sagde, at der var noget, han vilde vise Doktoren. Han pegede paa Tænderne, og op fløj jo Gabet, og de tre Smæk gentoges taktfast. Chievitz skød Brillerne op i Panden og sagde: »Hvad er dog det?« »Ja, en løjerlig Fyr, ikke sandt?« svarede Roed, »Jo, det kan man vel nok sige,« sagde Chievitz, og saa gik de begge ud af Klassen.

Hen paa Aaret trak Roed sig tilbage som Lærer og afløstes af Otto Bache. Det blev en fornøjelig Tid: der blev arbejdet meget flittigt, og Vinteren gik. Aaret efter, i 1885 blev Arnesen Malersvend. Møllmann vilde gerne beholde ham paa Værkstedet og gav ham et fordelagtigt Tilbud; men det var ikke paa den Maade, Vilh. Arnesen i det lange Løb brød sig om at være Maler. Han takkede for det velmente Tilbud, men foretrak at forsøge, hvad han kunde drive det til paa Kunstens Omraade. Penge havde han næsten ingen af, Faderen kunde ikke hjælpe ham, nogen Mæcen havde han ikke, han maatte ganske og aldeles klare sig selv og blev derfor i Livet som i Kunsten en selfmade Mand. Naa, som Malersvend var han jo ikke mere ilde faren, end at han kunde falde tilbage paa Professionen, naar det kneb, hvad han da ogsaa gjorde ved selv at overtage noget Bygningsarbejde, han havde hørt om; men værre var det med Kunsten eller rettere med Marinemaleriet, for hvem skulde lære ham noget rigtigt paa det Omraade? Han maatte ud selv og bruge sine egne Øjne, og da Faderen nu havde faaet et større Skib at føre, Barken »Peder Tordenskjold«, ogsaa den under Criles Jans i Dragør, tog han med paa en Englandstur. Malergrejerne var naturligvis parat, men han kom ikke til at bruge dem, for han kunde slet ikke finde sig til Rette. Han var taget ud for at se det samme i Naturen, som han kendte fra de andre Marinemaleres Billeder, Carl Billes, C. F. Sørensens, Neumanns o. s. v. Saadan skulde Havet jo altsaa se ud, naar man kom rigtigt ud paa det og havde Øje derfor; men han kunde ikke finde noget saadant. Han maatte jo være ganske uden Evner og hans Selvagtelse sank helt ned imod Kæntringsstadiet. For saa vidt var det saamænd lige meget med det hele, tænkte han, da Vejret blev daarligt, stormfuldt og derefter med stærk Taage. De var lige ved at gaa paa Grund til sidst ved den engelske Kyst, men advaredes i yderste Øjeblik ved at høre Brændingen mod Klipperne.

De fik jo lagt Kursen mod Nordøst, og snart efter lettede Taagen. Hen paa Dagen kom en Gruppe skotske Fiskerbaade dem i Møde. De var stærke i Farverne og havde høje, rødbrune Sejl. Det var et skønt Syn for Vilh. Arnesen. Han fik fat i Malerkassen og inden han rigtig vidste af det, havde han malet sit første, egentlige Friluftsstudie. Glemt var alle Betænkeligheder, alle Overleveringer fra den mere romantiske Periode. Han malede, hvad han saa, mens det sang i ham af Glæde over det sete, og dermed havde han fundet sig selv, thi efter den Tid vidste han, at saaledes maatte nu han bære sig ad, om der skulde komme noget ud af det. I den første Tid sammenlignede han vel med noget Mismod sine Studier med de ældre Maleres Arbejder, og han var aldrig videre fornøjet med sit Arbejde; men han forlod ikke nogensinde det kunstneriske Stade, den umiddelbare Naturalisme, som han var kommet ind paa den Dag, og indenfor hvilken hans Udviklingsmuligheder laa. Sjældent har en dansk Maler saa tidligt vist sig som helbefaren paa sit Omraade, og sjældent finder man en omfattende Produktion, der frembyder mere ensartet Værd fra først til sidst end Vilh. Arnesens.

I Sommerens Løb tilbragte han en Tid hos en Onkel nede ved Alssund og malede dér bl. a. et Billede af Fiskerbaade i Alssund med Dybbøl Mølle i Baggrunden, og ud paa Efteraaret holdt han til ved den lille Havn ude ved det gamle Kalkbrænderi, især ved Aftenstid, naar Stenfiskerne vendte hjem. Han malede over dette Motiv et noget større Billede, som han selv syntes var bedre end de tidligere, og saa tog han Mod til sig og sendte begge Billederne ind til Juleudstillingen paa Charlottenborg. Han fik dem begge antaget. Det ene af dem blev endda solgt, ligesom han ved tilfældige Bekendtskaber havde solgt flere andre, mindre Billeder; men det væsentligste, det der betød mest som Opmuntring, var, at da han en Dag gik oppe paa Udstillingen, kom P. S. Krøyer hen til ham, rakte ham Haanden og udtalte de anerkendende Ord om Billedet med Stenfiskerne: »Det er et godt og personligt Arbejde, Vilhelm Arnesen!« Den unge Mand skrev senere i sine Erindringer: »Den Ære gjorde mig rød lige op til Haarrødderne. Krøyer var som en Gud, vi alle saa op til.«

Det følgende Aar fuldførte han et Par større Billeder, et Havnebillede her fra Byen og et andet med et Skib i høj Sø under den norske Kyst. Studierne til dette sidste var malet fra Barken »Peder Tordenskjold.« Begge Billederne blev antaget paa Foraarsudstillingen og det ene af dem blev solgt til Aalborg Museum; det andet blev senere ogsaa solgt, saa nu var der noget at staa imod med, og saa gik Arnesen

i Lag med at aftjene sin Værnepligt, naturligvis ved Søværnet, og kom om Bord i Logiskibet Dronning Marie, der laa ved den store Kran paa Orlogsværftet. Han blev snart efter udtaget til Ordonnans og slap let fra det med kun fire Maaneders Tjeneste, saa at han endnu kunde naa at faa taget de Studier, han havde Brug for, inden Vinteren. Imidlertid var der en gammel, velhavende Onkel, som havde lagt Raad op med Forældrene om, at nu maatte de hellere se at faa Vilhelm til at blive rigtig Malermester, for hvad var det Kunstmaleri o. s. v. Henstillingen fra Forældrenes Side var alvorlig nok, til at han ikke saadan kunde overhøre dem. Hans egen udprægede Realitetssans talte desuden tydeligt nok for ham om Vanskelighederne, han gik ind til, hvis han fortsatte som Kunstner, og om den Mangel paa Frihed til selvstændig Livsførelse, der let kunde blive Følgen. Men Kunsten havde hans hele Kærlighed og han kunde ikke slippe den. Med en for Kunstnere usædvanlig Klarhed oversaa han Situationen og indrømmede for sig selv, at hvis han ikke kunde blive en fri Mand som Kunstner, maatte det være, fordi han ikke egnede sig tilstrækkeligt for den Livsstilling; men hvis han fra nu af og et Aar frem i Tiden kunde leve af sit Arbejde og derudover ved Aarets Slutning have 1000 Kr. lagt til Side som Begyndelse til økonomisk Frigørelse, saa vilde han tro, han havde Ret til at blive ved sin Lyst. Forbavsende nok lykkedes dette virkelig for ham, og ikke mange Aar senere var han godt paa Vej mod taalelig Frihed i økonomisk Henseende, saa at han roligt kunde samle sig om det kunstneriske Arbejde og tillade sig de Studieophold, efterhaanden de Rejser, som blev fornødne. Der blev forøvrigt ogsaa i Hjemmet Brug for hans Medhjælp fra Tid til anden, især da Faderen nogle Aar senere ved Juletid kom ud for en forrygende Orkan i Nordsøen og forliste paa den engelske Kyst. Folkene bandt sig fast til Stumperne af Masterne og blev først efter en Nats og en hel Dags Lidelser, overisede og stivfrosne hugget fri og bragt i Land. Siden var Faderen ofte syg og hæmmet i sit Arbejde, saa Sønnen maatte hjælpe med til at holde Hjemmet oppe. Paa sine gamle Dage satte han med sønlig Pietet Faderen et Minde i et af sine største Arbejder, hvori han levendegjorde Begivenheden, og som han til Ære for baade Faderen og enhver anden, som har maattet tjene sit Brød paa Havet under mange Slags Farer og Strabadser, benævnede: Havets Helte.

Da han var blevet færdig med Militærtjenesten og ligeledes Aaret efter, da han i Sommertiden havde aflagt Besøg i Aalborg og malet forskelligt derfra, tog han paa Efteraarstur med Faderen. Rejsen gik til Aberdeen med Barken »Peder Tordenskjold«, og over Studier fra

„Havets Helte". 1940.

disse Langfarter malede han forskellige Udstillingsbilleder, bl. a. en Aftenstemning fra den norske Kyst, i stille Vejr med store Dønninger fra Vest og med en gammel Brig i Forgrunden, et af den Slags gamle, kølsprængte, minderige Skibe, som kalder Medfølelsen frem hos enhver Sømand. Da dette Billede blev udstillet, fik det en smuk Omtale i Pressen, og Vilh. Groth, Landskabsmaleren, som tillige var Kunstanmelder og en af Realismens Penneførere under dens Frembrud, skrev derom de Ord, hvormed vi vil slutte denne Skildring af Arnesens første Udvikling fra at være »Drengen fra Aalborg« til nu at være en anerkendt Dygtighed med Fremtiden for sig: »Danmark«, skrev Vilh. Groth, »har faaet en ny Marinemaler!«

Det var ikke saa underligt, at Vilh. Groth lod Trommerne gaa ved den Lejlighed, thi det var til og med en ny Marinemaler efter Realismens reneste Principper, Danmark dér havde faaet. Vi saa i det foregaaende, hvordan det var ved umiddelbar Hengivelse i Skildringen af det, han saa i Naturen, Vilh. Arnesen første Gang fik Tag i sit Talent og Selvtillid nok til derefter kun at arbejde udfra det selvsete. Virkeligheden var rig nok i sig selv, behøvede ikke disse romantiske Attributter, man fandt i det ældre Marinemaleri. Som hans Beslutning om at fortsætte som Maler, da den endelig var taget, stod urokkelig fast,

saaledes bevarede han siden den Dag den umiddelbare Naturgengivelse som ufravigeligt Princip for sin Malemaade gennem hele sin Kunstnertid. Det var paa dette Omraade, han naaede frem til det umiskendelige Særpræg, hans Billeder har fremfor alle andre Marinemaleres i den særegne Forstaaelse af Himmelrefleksernes Spejling i Bølgedalene. Men det er saa langt fra, at Nøjagtigheden i Gengivelsen, hans eminent sikre Tegning og præcise Farve- og Tonegivning, udelukker lyrisk Stemningsvirkning i hans Billeder, hvor det er den Side af Motivet, som har grebet ham. Han har malet Billeder fra de lyse Nætters Tid, der kunde have haft til Motto en Drachmann'sk Strofe som den første Linie i det berømte Digt: »Jeg sejled en Nat over Havet«, og han har skildret de danske Farvande, de danske Strande, Sundet, Øresund og Kronborg saa følt, saa dansk betaget af danske Egnes Skønhed, som nogen. Næppe heller har nogen, med Fastholdelse af den ufravigeligt naturalistiske Stil i Gengivelsen, paa mere patetisk Maade skildret Skibets Ensomhed paa Havet og Menneskets Opgaaen i denne Ensomhed. Dette er vel værd at bemærke, fordi det er en udbredt Misforstaaelse overfor Kunstnere af Vilh. Arnesens Slægtled, at den rene Realisme gør dem upersonlige i alt andet end det formelle, saadan til en Slags Spejle, der bare optager og tilbagekaster Fænomenerne. Det er Tidens forkvaklede Forhold til Naturstudiet, som ligger bag ved den Ringeagt, der vises Kunstnere af den Type, og det kan være godt at fremdrage Vilh. Arnesens Kunst som et Vidnesbyrd om, hvor bundfejlagtig nævnte Opfattelse er. Vi saa, hvorledes det, der frigjorde ham, saa han fandt frem til sin Udtryksform den Dag under den engelske Kyst, da de mødte de skotske Fiskerbaade, det var den umiddelbare Skønhedsglæde. Det sang i ham af Fryd over Naturens egen Skønhed, og intet kunde han ønske i højere Grad, end at denne Skønhed maatte indfanges saa troligt som muligt i den Skildring, han saa gerne vilde give deraf. Det er denne Jubel over Naturens egen Rigdom og Skønhed, dens uendelige Afveksling, bestandigt fornyede Magt over Sindet, det er den, som bærer Vilh. Arnesens Kunst og som Gang paa Gang tvinger hans Sind til at briste ud i et »Sing, sailor, oh!« som det hedder i Sømandsvisen.

Sindets Modtagelighed, ja, og skal man samle flere Træk sammen til Forstaaelse af den straalende Fremgang, der tidligt blev forundt denne Danmarks nye Marinemaler, vil vi nævne Iagttagelsens Energi og den altid vaagne Vilje til at leve Oplevelsen helt igennem. Ung og statelig var han, altid oplagt og i straalende Humør. Den tidligt erhvervede Dygtighed gjorde ham fri og frejdig, støt og sikker tillige.

Den umiddelbare Føling med alt, hvad der hører det maritime til, laa ham jo i Blodet, og Typen var alt i alt saa nær ved Søofficerens, at han umiddelbart gled ind i deres Kreds, da han kom ud paa Togt og under de lange Rejser hørte Officersmessen til. Hjemme kom han snart ind med mange fremtrædende Mennesker, optoges ogsaa dér i Kredsen og levede mange glade Dage i Fællesskab med de jævnaldrende i Rigmandshjemmene langs Kysten, uden at han lod sig bringe ud af sin Ligevægt derved, usnobbet og djærv, som han var, foruden dygtig og driftig. Forbindelser fik han alle Vegne, og en af de første medførte, at der blev ham tilbudt et Rejselaan, for at han kunde faa set noget af Kunsten ude i Europa og faa taget nogle Studier under andre Himmelstrøg. Han greb til, omend med nogen Betænkelighed, for han vidste, at han vilde ikke rigtig være sig selv igen, før Laanet var betalt tilbage, og endnu var Økonomien egentlig ikke til den Slags. Men han vovede det og kom saaledes ud paa sin første større Udenlandsrejse i 1889. Den gik først til Paris, hvor han i den hollandske Afdeling paa Louvre kopierede Ruisdael og lagde Grunden til den Forkærlighed, han altid siden har næret for gammel hollandsk Kunst. Det var jo ogsaa en Kunst, den gengav Virkeligheden med al den Kunstnerglæde, den kunde vække i et modtageligt Sind, og som man i de hollandske Kanalbilleder og Bybilleder den Dag i Dag kan faa redelig og nøjagtig Besked om, hvordan der saa ud dengang, saaledes har det været et væsentligt Maal for hans egen omfattende Beskæftigelse med Havnebilleder og Bymotiver fra han Samtids København at kunne give Eftertiden en ikke mindre reel og redelig Beskrivelse af disse Steder, samtididg med at han som Maler frydede sig over en særegen Belysning, eller hvad det nu kunde være, der gjorde Virkelighedsmotivet til et kunstnerisk fængslende Emne for ham. Denne Kærlighed til den hollandske Kunst udvikledes saa yderligere, da han havde opholdt sig en Tid i London og Portsmouth og kom til Rotterdam og oplevede Holland selv i Forbindelse med den hollandske Kunst i Amsterdam og Haag. Da han over Hamborg og Flensborg kom hjem til København, var det allerede med friere Udsyn, øget Modtagelighed for en Verden uden for Hjemmet og en stor Længsel efter atter at komme ud, langt ud i Verden og helt ud paa de store Have. Naa, foreløbig skulde de mange Studier, han bragte med sig hjem, jo anvendes, og nye Oplevelser maatte vente, til det var sket og Rejsegælden betalt, hvilket forøvrigt skete allerede et Aarstid eller halvandet derefter. Naar han saaledes maatte lade Oplevelserne vente, skete det, at de af sig selv kom til ham alligevel, som da han den Sommer, da Arbejdet stod i Afbetalingens Tegn, havde

indlogeret sig paa noget saa stedbundet som Skagens Revs Fyrskib for at tage Studier derfra under økonomisk overkommelige Forhold — en Krone om Dagen i Kostpenge — og de snart efter fik en tre Dages Storm, der væltede den høje Sø saaledes ind over Dækket, at han ikke engang, naar han surrede sig fast til Masten, kunde fortsætte sit Arbejde for alt det Sand, der skyllede ind med Bølgesprøjtet over baade Studiet og ham selv. Sluttelig blev det ikke ved Sandet og Søerne, men Storm og Strøm satte en stor Skonnertbrig — det var »Juliane« af Laurvik — lige ind paa dem, saa den splintredes mod Fyrskibet og det hele indfiltredes i hinanden, til »Juliane« kom løs og gik til Bunds. Synet af de forliste, der i mere eller mindre lemlæstet Stand var blevet reddet over paa det endnu flydedygtige Fyrskib, betog ham Tilbøjeligheden til at fortsætte Arbejdet om Bord. Han slap ind til Skagen og gik der nogle Dage og malede ved Nordstranden. Der stod et Par Vrag i Havstokken, og han malede et Studie af dem; men medens han sad dér en Dag og arbejdede, saa han noget underligt, som han først ikke rigtigt forstod: ude paa Revlen rejste en Skikkelse sig ud af Søen og nikkede ind til ham, omsværmet af skrigende Maager. Naa, noget efter kom Manden i Land. Det var en Russer, kunde han se paa Støvlerne, og han havde været død længe; men ved det Kammeratskab, som forener alle Søens Folk, føltes det sært, som om den fremmede havde søgt Tilflugt netop hos ham. Situationen greb ham. Han tog et andet Lærred frem og malede et Studie af den fremmede, som han laa dér i Havstokken omflakset af de hujende Maager. Saa gik han op og meldte sit Fund til Strandfogeden, og om Aftenen sent fulgte han den fremmede, da han blev kørt til Lighuset. Der var ganske stille mellem Klitterne, og Himmelen var fuld af tindrende, funklende Stjerner.

Men saa havde han ogsaa nok af Skagen og tog hjem for snart efter at tage med Faderen og »Peder Tordenskjold« til Finland. En god Ven, Maleren Lorens V. Hinrichsen, fik han med paa Turen, og sammen malede de dér til langt hen paa Efteraaret. I Begyndelsen af det nye Aar 1891 skete Katastrofen med Faderens Forlis, og de nærmest følgende Somre holdt han sig hjemme og malede en Række Motiver fra Havnen og Reden. Billederne gjorde Lykke. De kunde sælges og skaffede ogsaa Bestillinger. Samtidig deltog han i Konkurrencen om Den Neuhausen'ske Præmie og vandt den i Foraaret 1893 med Billedet: »Bak for Lods«, forøvrigt ogsaa endnu en Gang senere hen. Aaret efter fik han gennem Kommandør Victor Hansen Bestilling paa et Billede af Slaget ved Helgoland, en Vennegave fra en Komité af Kolleger og Bekendte til en Kommandør de Coninck, der i sine unge

Dage selv havde været med i Slaget. Midtsommers var han med Moderen paa Besøg i Flensborg og rundt omkring til Slægten, malede et Par Maaneder Studier fra Havnen i Hamborg og fik saa, da han kom tilbage til Byen igen, en Dag paany Besøg af Kommandør Victor Hansen. Kommandøren fortalte, at han skulde være Chef for Korvetten »Dagmar«, der skulde paa et Vintertogt til Middelhavet. Arnesen havde jo omtalt, at han saa gerne vilde ud paa Atlanterhavet. Nu kunde det ske, for Kommandøren kom for at indbyde ham til at tage med som Gæst. Himmel og Hav! om han vilde?

Til aftalt Tid, den sidste Dag i September, var han om Bord. Hs. kgl. Højhed Prins Carl, daværende Søløjtnant om Bord, kom hen til ham og forestillede sig for ham. Maleren takkede og sagde, at han jo havde den Ære at kende Hs. kgl. Højhed af Udseende. Saa sagde Prinsen, at han gerne vilde være fri for dette kgl. Højhed til daglig under Rejsen, og at Arnesen f. Eks. kunde sige Søløjtnant Frederiksen til ham, saa vilde Prinsen sige Maler Arnesen. Maleren takkede for Venligheden, men bad om han ikke hellere maatte sige Prins Carl, og saa blev det ved det. Det blev Indledningen til et Forhold, der fik noget af et Ungdomsvenskabs Karakter, indenfor de givne Grænser, og da Togtets officielle Karakter og Prinsens Deltagelse i det medførte officiel Modtagelse overalt, hvor de kom frem, fik det stor Betydning for Arnesen, at Prins Carl altid sørgede for, at Maleren blev bedt med. Senere hen, da Prinsen efter Hjemkomsten var blevet forlovet med Prinsesse Maud, indbød han Arnesen til som Gæst paa Korvetten »Valkyrien« at tage med til London under Festlighederne ved Formælingen. »Valkyrien« og Panserskibet »Ivar Huitfeldt« skulde ved den Lejlighed paradere paa Themsen. Siden fulgte han Prins Carl og Prinsesse Maud paa deres Rejse til Norge, da de var blevet Norges Kongepar. Saaledes drog det ene det andet efter sig. Efter den eventyrligt skønne Middelhavsrejse og Deltagelsen i de officielle Festligheder i London fulgte i 1897 fra Kaptajn Henri Konow, den senere Admiral, som han havde lært at kende under Englandsrejsen, en Indbydelse til at deltage i Skoleskibet »Georg Stage«s Øvelsestogt til Østersøen og rundt i de danske Farvande, og i 1899 kom han til at lære en Kaptajn H. N. Andersen at kende, der havde stiftet et Selskab, som kaldtes Det Østasiatiske Kompagni, og som nylig var vendt hjem fra Siam. For H. N. Andersen malede han nogle Billeder af Ø. K.s Damper »Siam«s første Afgang fra København til Østen, og en Dag fortalte H. N. Andersen ham, at Kompagniet havde en ny Damper, som hed »Annam«. Den skulde med Kaptajn Chr. Cold som Fører ledsage Korvetten »Val-

kyrien«, der skulde til Østen for at vise Flaget med Hs. kgl. Højhed Prins Valdemar om Bord. »Annam« skulde derud samtidig for Handelsforbindelsens Skyld, og om Bord skulde et større Selskab af fremtrædende Danske, særlig indenfor Erhvervslivet, deltage i Turen. Om Arnesen havde Lyst til at tage med som Gæst? Saaledes kom Arnesen ud paa sin store Rejse i Østasien, helt op til Vladivostok og til Japan, overalt som Deltager i officielle Modtagelser og Arrangementer og i et Utal af Festligheder og straalende Oplevelser. Ogsaa senere i Livet blev han indbudt med som Marinemaler, saaledes ved Kroningsfestlighederne i London med den store, engelske Flaaderevue ved Spithead, ved Kong Frederik VIII's Islandsrejse, og Gang paa Gang med Eskadren under Øvelser herhjemme, saa det tør nok siges, at den Dreng, som begyndte sit Sømandsskab med at stage Havnen rundt i Aalborg i noget i Retning af et Dejgtrug, fik Medbør siden og rige Muligheder for Dygtiggørelse og Udfoldelse inden for sit Fag. —

Det var nu uhyre fristende, med Arnesens selvbiografiske Optegnelser som Grundlag, at følge ham ud paa disse Togter og tage Del i de Hundreder af Eventyr og straalende Oplevelser, som blev ham til Del; men Planen for denne lille Bog tillader det desværre ikke i det Omfang, der kunde ønskes. Kun faa har haft den Glæde at høre ham berette derom, og det nedskrevne er bestemt alene for hans Børn. Vi vil imidlertid prøve at give et Indtryk af Oplevelsernes Mangfoldighed, saavidt det maatte være muligt i den Korthed, som er os ubarmhjertigt foreskreven. Det kan siges, at som Vilh. Arnesen selv af Naturen og af Skæbnen blev kaaret til noget af en Aladdin, saaledes er hans Oplevelsers Skatkammer ikke saa lidt af en Aladdinshule, hvor det straaler og funkler af kostelige Sager, ikke Eventyrets Fantasipragt, men Virkelighedens Rigdomme i deres uforlignelige Realitet. Men hvor skal man begynde, og hvad skal man drage frem for at give blot et flygtigt Indtryk deraf, naar man ikke kan tage den fulde Skildring til Hjælp? Straffeekspeditionen til Dar el Beida maaske, det nuværende Casa Blanca? Dengang var Byen en lille Sørøverby, omgivet af høje Mure, der gik helt ned til Vandet med en enkelt stor Portaabning, gennem hvilken Baade kunde ro lige ind i Byens Gab. Den britiske Konsul, der ogsaa var dansk Konsul, var for nogen Tid siden blevet overfaldet af Banditter udenfor Byen. Han var ikke kommet noget videre til; men Krænkelsen var allerede paatalt fra engelsk Side, og Korvetten »Dagmar«s Kommandør havde Ordre til at fremføre den danske Besværing. Korvetten ankrede op en tidlig Morgen ud for Byen, saluterede, saa det dundrede efter og bemandede fire store Baade med Folk i fuldt Krigsudstyr. Om Arnesen havde Lyst at tage med? Ja, hellere end gerne! Men saa maatte han ogsaa være bevæbnet, og han fik en Daggert ved Siden og to skarpladte Revolvere i Bæltet. Derinde gik et stort hvidt Flag til Vejrs over Porten som Fredstegn. Dønningen var stærk og gik lige ind paa Land. De tre første Baade slap vel ind, men den fjerde, hvor Arnesen var med, kom paa tværs af Søen og væltede. Der stod en halvandet Hundred kæmpestore Arabere ved Landgangen, som skulde sikre dem mod den skummelt udseende Befolkning, og de fik hurtigt bjærget de gæve Krigere og Maleren med dem. Han tænkte paa de skarpladte og paa, hvor heldigt det var, at der ikke lod til at blive Brug for dem, thi det var jo ikke usandsynligt, at Krudtet var blevet lidt fugtigt, ligesom han selv. Inde i Byen var der stegende hedt. Vandet formelig dampede af dem og før de naaede til Beyens Palads, var de næsten tørre igen. Det var en stor, hvid Bygning, og de blev gæstfrit modtaget i en stor Sal, der var delt over midtvejs med et pragtfuldt Forhæng. De blev anbragt paa Puder og Skamler og trakterede med Champagne og Cigaretter, saa det var Røvere med en vis Sans for det passende! Imedens fik Kommandøren og et Par Udvalgte Foretræde for Beyen inde i det allerhelligste. Ogsaa Beyen personlig tog venligt imod dem og fik af en Tolk Protesten forelagt. Den lød omtrent saaledes, erfarede man siden: I Danmark havde det gjort et meget pinligt Indtryk paa deres Czar Chr. IX, at hans Konsul var blevet overfaldet, og det var slemt nok, at man havde fornærmet Britannien, men det var endnu værre, at man havde fornærmet Chr. IX af Danmark, for han var Fader til baade Czarinaen af Britannien og til Czarinaen af Rusland, saa det skete var meget, meget slemt! Beyen lod svare, at han var højst ulykkelig over det skete og bad dem bringe deres Czar Forsikringen om hans største Højagtelse og allerdybeste Ærbødighed. Saa stillede Kommandøren sig igen i Spidsen for Ekspeditionen og de naaede ud til Korvetten uden yderligere Eventyr. Om Aftenen kom imidlertid fire stærkt bemandede Baade ud derinde fra og sneg sig frem imod Korvetten. Kommandøren fik Kikkerten for Øjet, men kunde ikke i Skumringen se, hvad det var for Baade, saa der blev givet Ordre til klart Skib, og Kanonerne blev halet i Borde, parate til at fyre. De fire Felukker kom nu raskt nærmere; men da de opdagede, at der var truffet Foranstaltninger til en varm Modtagelse, blev der et Jammerhyl og en Viften med hvide Flag. En Tolk raabte, at de kom med Fred og med Gaver fra Beyen. En Baad gik ud. Jo, det var rigtigt nok, og lidt efter var det hele om Bord, og Dækket bugnede med Grøntsager og Frugt, Bananer, Appelsiner, Druer og Mandariner samt Kalkuner og

Høns og til sidst en brølende Ko! Sidstnævnte var det næsten værst med, for den maatte besværligt hejses om Bord — aa hiv, aa høj — og op kom Koen, og svunget indenbords blev den, da den var højt nok oppe. Alle fire Ben strittede ud fra den rædselsslagne Ko, Halen ligeledes, og i Skrækken gav den et og andet fra sig, ligesom i sin Tid den lille Ganymedes, da Ørnen fløj til Olympen med ham, hvilket aftvang Næstkommanderende, som ledede Arbejdet og stod lige under den, et inderligt velment »Føj, for Satan!« paa den fine Officerskaskets Vegne. Men ned kom Koen, og af Sted gled Sørøverfelukkerne med Paalæg om at bringe Beyen saa megen Tak for de gode Gaver. —

Et andet Øjeblik, der var stort, ligesom da han lod sig bevæbne til Deltagelsen i Ekspeditionen: Der havde været et Par Dages Storm i Middelhavet, og med vanlig Energi havde Arnesen midt i det hele faaet malet nogle Studier af de vældige Søer. Studierne hang til Tørring oppe i Bestiklukafet. Saa kom de ind paa Constantinopels Red og fik Ankerplads. Lige for havde de det gyldne Horn med Stambulbroen, samt det nye Serail, Sophia Moskeen og de andre Moskeer, der skød deres Minareter højt op mod Luften. En højtstaaende Tyrk, Ahmed Ali-Pascha kom om Bord, attacheret Prins Carl. Da han med Kommandøren kom ind i Bestiklukafet, saa han Studierne og spurgte interesseret ud om, hvem der havde malet dem. Han var selv Sultanens Hofmaler; men han vilde ikke have troet det muligt, at nogen kunde male saadanne Studier i et saa forrygende Vejr. Kommandøren viste, at Farven var vaad endnu, og Arnesen blev anmodet om at komme derind, da Tyrken gerne vilde hilse paa ham. Kommandøren præsenterede, hvorpaa Ahmed Ali-Pascha omfavnede Arnesen, kyssede ham paa Panden og udbrød: »Oh, mon ami, mon collègue!« Det var Venskab ved første Blik, og i Følge med Prins Carl og Ahmed Ali-Pascha kan det nok være, at han fik Konstantinopels Skatte og Herligheder at se som kun den, der tvinger Klippen til Side, fordi han raader over Trylleordet Sesam! Endog det gamle Serail fik han at se. De kom ind gennem Janitscharernes Port, om hvilken det er sagt, at den, der kom ind ad den Port, kom aldrig ud ad den mere. Naa, saa galt gik det altsaa ikke; men det var forstaaeligt nok, om Vagten var paa sin Post, thi det var Kostbarheder i Dynger, uhyre Rigdomme i Guld og Stene, som her var samlet, Turbaner, der havde tilhørt Sultaner, smykket med Ædelstene saa store som Æg, Juveler betalt i Krigsskat af indiske og marokkanske Fyrster gennem Tiderne, alt laa det dér uomsat og for saa vidt til ingen Nytte for Befolkningen, de fattige, pjaltede og snavsede Mennesker omkring i Gaderne. Han følte sig helt lettet, da de havnede

Korvetten „Dagmar" paa Atlanterhavet, 20/1 1895.

til sidst i en lille Pavillon, der laa ude paa Spidsen af Serailpynten mod Marmarahavet. Der blev budt Forfriskninger. Hver fik en Guldtallerken med Emailleindlægning. To store Evnuker kom med en stor Krukke, og med en Tang af Guld lagde de en Portion paa hver Tallerken af noget forunderligt, der skulde spises med en lille Guldske. Hvad det var? Der sagdes, at det var syltede Rosenblade, paradisisk var det i hvert Fald, eller skal vi sige muhamedansk paradisisk! Grækerne havde vel kaldt det Ambrosia, Gudernes Føde ved Siden af Nektar, Gudedrikken, sidstnævnte dog her civiliseret ned til Champagne. Juvelbesatte Piber at ryge paa for de højest staaende i Selskabet, Cigaretter med Sultanens Navn paa til de øvrige. Prins Carl havde forøvrigt gerne byttet med Maleren ved den Lejlighed, ytrede han fortroligt.

Skutari og Besøg hos de hylende Dervischer, Lystsejlads til Sortehavet gennem det skønne Bosporus med Sultanens egen Lystjagt, provianteret med en god dansk Frokost og dito Drikkevarer at nyde i Haven til et Palads paa Asiensiden, jo, det var Dage — og Nætter, Fuldmaanenætter, hvor det hele Sceneri var fantastisk uvirkeligt, østerlandsk eventyrligt. Siden Grækenland med daglige Vandringer paa Akropolis, Italien, Neapel, Pompeji, Vesuv — helt op til Kraterranden

naturligvis, Algier, siden Lissabon, den straalende Fest hos den danskfødte Enkegrevinde Roberedo, guldbroderede Uniformer, Damer i kostbare Dragter og straalende Smykker, en 18-aarig Skønhed som hans Dame, Datter af en af Dronningen af Portugals Hofdamer, Hjemturen til Baaden sent paa Natten under Sydens Stjerner!

Det var ved Nytaarstid og endnu mildt i Vejret, men da de kom ud i rum Sø og Kursen sattes mod Nord, var det stik mod en Portugiser-Norden, der snart tvang dem til at dreje under og ligge med en bak Stormesan, for at holde Skibet op mod Vinden. Der laa de saa og drev langsomt ad Azorerne til. Koldt blev det og Søen var mægtig. Vinden sprang om til ren Vest og derfra til Sydvest og voksede paany til en forrygende Orkan. Skumtoppene blev flaaet af Bølgerne og flød overalt paa Dækket, Skibet væltede sig, saa man daarligt kunde holde sig fast; men oppe i Dampbarkassen midtskibs havde han indrettet sig, og dér bed han sig fast og nød det pragtfulde Hav. Det var da endelig det store Hav, han havde drømt om at komme ud paa, og medens Stormen rasede og gjorde Rejsen om fra en 4 Dages Tur til en 16 Dages Sejlads, sad han dér og malede Studie efter Studie, mens det sang i Sindet, sang som før med Visens vilde Fryd: Sing! Sing sailor, oh!

Det var paa den Tur, det hændte, at en gammel Baadsmand ikke kunde bare sig for at stikke Hovedet ind til ham og raabe ham i Øret gennem Stormen, som hylede og peb i Takkelagen: »Undskyld, Hr. Maler, jeg vil ikke forstyrre Dem; men det interesserer mig nemlig saa morderligt, at De kan sidde og skrive Malerier i saadan et Herrens Vejr!« Omsider mindskede det med Stormen. Korvetten kunde atter føre Sejl, og saa gik det med Sydvesten agterind og for fulde Merssejl over Biscayabugten, dog stadig under vældig Slingren, da Søen endnu var høj efter Stormen. Fra Dartmouth gik det direkte hjemefter, men langsomt, da Vejret blev tungt og graat. Taage blev det ogsaa, saa de gik kun smaat frem og for Damp. Hjemmet var nær, og Hjemlængselen steg med Hjemmets Nærhed, som de laa dér i Taagen. Endelig en Morgen vaagnede han ved, at Musikken oppe paa Dækket spillede: »Jylland mellem tvende Have, som en Runestav er lagt.« I en Fart kom han i Klæderne og op paa Dækket. Tindrende klar Himmel, dybblaa Sø og — Jylland! Oh skønne Syn: Jylland med de store Brinker ned mod Havet ved Hanstholm og med Fyret paa Toppen, alt lysende hvidt mod det blaa af nyfalden Sne. Med Taarer i Øjnene hilste han sit fattige Hjemland, som det mødte ham dér vinterligt og barskt, men dog saa skønt for Øjet, saa rigt for Sindet, som alene Hjemmet, Fædrelandet. —

Andre Blade af Mindernes Bog? Skal vi nævne Aftenen paa »Georg Stage« i Stockholms Skærgaard? De var ankret op ud for Dalarø, og fra et nærliggende Lystfartøj kom der nogle Herrer om Bord paa Visit. Det var Ejeren og hans to Gæster, Brødrene von Knorring, Lederne af de finske muntre Musikanter. De maatte naturligvis blive til Middagen og lod siden, da de sad ved Kaffen og den fine Cognac paa Dækket, deres Instrumenter hente om Bord. Der blev den herligste Sang og Musik, Romancer til Lutakkompagnement og siden Bellmanns uforlignelige Sange. Festlige og elegiske imellem hinanden, lød de ud over det spejlende lyse Vand i den blændende, svenske Sommeraften, og Tonerne kastedes tilbage fra de nærmeste Skær, hvis rødgraa Sider blev gyldenrøde i Genskinnet fra Solnedgangen og fra Sommernatslyset i Nord. Baade gled ud saa herfra, saa derfra og samledes om Skibet. Mennesker lyttede, Mennesker sang med langt borte fra paa de kendte, elskede Melodier, alle forenede af den nordiske Sommernats vege, hjertebetagende og sindsforløsende Trylleri.

Eller skal vi søge længere bort igen og mindes den Dag, han under Selskabets Udflugt fra Kairo til Pyramiderne først deltog i den anstrengende Tur ind til Gravkamrene i Cheopspyramiden og derefter som den eneste, der gennemførte den paafølgende Bestigning af den, slog sig til Ro helt oppe paa Toppen. Dernede i det plyndrede Gravkammer var Faraonen for fem Tusinde Aar siden stedt til Hvile; heroppe fra det verdenshistoriske Sæde saa man ud over store Dele af hans Rige, milevidt ud over Ørkenen, over Pyramider og Ruiner, Templer og Sfinkser. Rugende laa de i deres Fortidsvælde og dog føltes de saa afmægtige mod Øjeblikkets Liv, Nuets Magt i et levende, skabende Menneskesind. — Eller Festen i Port Said paa 40-Aarsdagen for Paabegyndelsen af Suezkanalen? En umaadelig Menneskemængde samlet med Kediven i Spidsen. Afsløring af Lesseps' kolossale Monument ude paa den store Mole. Siden, efter en pragtfuld Solnedgang, en varm og stille, stjernefunklende Tropenat. Byen illumineret. Ustandseligt lød Musikkens Toner. Da Klokken slog 12 Kanonsalut og et Ildhav af Raketter og Fyrværkeri, og dér kom de, ud fra Suezkanalen, elektrisk belyst og blændende hvide, tre kæmpestore Svaner, Skibe omdannet til vældige Fugle med mindre Skibe som et Kuld af Ællinger i Følge. Under Hagl af Stjerneskud, Blaalys og Rødlys sejlede de majestætisk Reden rundt og tilbage til Kanalen. Tordnende Kanonsalut igen og saa med eet dyb Stilhed. Festen var endt, Musikken forstummet, Lysene slukt; men over Fortid og Nutid stod den ægyptiske Stjernehimmel tavs og uudgrundelig som Evigheden, flammende i

eventyrlig Pragt, som den Tusind og een Nats Fabelfest, der nylig var forstummet. —

Ceylon og Colombo, Singhaleserhytter og Hindutempler, Palmealleer og tropiske Blomsterbuskadser, Rickshawkørsel og Studier ved Stranden af det indiske Hav, hvor Dønningernes umaadelige Vandmasser bryder i taarnhøj Brænding mod Ceylons Klipper, Fiskerpiroger og indiske Kystfartøjer, Torden og Troperegn. Den bengalske Bugt og Malakkastrædet, Singapore, Reden med de Hundreder af Skibe, Gaderne med alle Østens Racer i broget Blanding, rødgule, elendige Kulier, Kvinder fra mange Lande skyllet sammen i Malaystreets Kloak, Rigmandshuse og store Hoteller i den europæiske Bydel, pragtfulde Parker. I Singapore Afsked med H. N. Andersen og hans Selskab, som skulde til Bangkok, medens »Annam« efter de obligate Festligheder for Forretningsforbindelser etc. gik videre mod de køligere Egne. Annams Kyst, Hongkong, Formosastrædet, koldere Vejr, Juleaften om Bord, Koreastrædet, Øen Matsu i skarp, blaa Luft og dyb, blaa Sø, Temperatur under Frysepunktet, Vladivostok i Sigte, næste Dag ind gennem Fjorden. Isen var spredt, men det frøs 10 Grader, og Vinden var skarp og af Nord. Det var jo en Overgang efter Maaneders Ophold i Troperne, og maaske var det derfor, de fejrede Nytaarsaften med nordiske Juletræer. Nede i Maskinrummet havde Arnesen og en anden af Gæsterne, en Kandidat Bentzon, i dyb Hemmelighed pyntet to store Juletræer. Pynten var medbragt hjemme fra og var en Gave fra Prinsesse Marie, der var Skibets »Gudmoder«. Mindet om den Aften vilde Arnesen selv sikkert finde det rimeligt at fremdrage i denne lille Mosaik, thi der raadede den særegne Stemning over Festen, som jo gerne kommer frem ved Jule- eller Nytaarsfesten mellem Danske i det fremmede. Stort Traktement naturligvis, med Gæster fra Store Nordiske Telegrafkompagni, Musik og Fædrelandssange. Efterhaanden steg Stemningen blandt Mandskabet, særlig efter Aftenpunchen. De kom paa Dækket og gav Hurraer for Kaptajnen, Styrmanden o. s. v. ogsaa for Arnesen og hans Medhjælper ved Pyntningen af Træet, saa for hver af Messens Officerer, og til sidst blev de alle budt ned i Salonen til fortsat Punchegilde. Der blev sunget og Gækken slaaet løs, til Klokken slog 12. Saa blev der »slaaet Glas«, otte for det gamle Aar og otte for det nye Aar og derefter steg Nytaarshalløjet til fantastiske Højder. De lod Dampfløjten og Sirenen hyle og brøle, kimede med Skibets Klokker, tampede løs paa Gongonen og ringede med Skaffeklokken, medens en Del af Mandskabet gøede som vilde Hunde. Imponerende maa det have været, som infernalsk Spektakel betragtet, for

til sidst kom Russerne løbende med en Dampsprøjte. De troede, der var sket noget frygteligt om Bord, og da det ikke var til at forklare dem, at det bare var Festhumør alt sammen, og da en Officer, der var traadt i Spidsen for Hjælpeaktionen med dragen Sabel, ikke vilde tage imod Fornuft, lod de ham være og gik ind i Kahytten, laasede Dørene og gik til Ro. Da Nætterne her i Sibirien var temmelig kølige, maa det formodes, at han selv snart efter er gaaet samme Vej.

Den sibiriske Vinter oplevede han til Gavns i Løbet af de tre Uger af Januar, de laa i Vladivostok. Et Par Smaature i Land fik han dog foretaget, først opad Højderne for at faa Udsigt, hvilket imidlertid halvvejs oppe førte til Udsigten til en Bøssepibe, der rettedes imod ham af en Vagtpost ved et af de Fæstningsværker, som i et bredt Bælte omgav Byen, derefter lidt ind i Landet, langt nok til at han fik et Indtryk af dets trøsteløse Ensomhed. Is og Sne over Bjærgryg bag Bjærgryg; en usselig Landsby med bitte smaa, fattige Huse og en Galge som Byens Midtpunkt var en Koloni for benaadede Forbrydere. Isnende koldt overalt, efterhaanden ogsaa om Bord, hvor Vand og Drikkevarer frøs til Is, og Maskinen kun kunde give Varme til Salonen og Kamrene midtskibs. Termometret sank til 25 - 28 - 30 Graders Frost; men de Danske derindefra kom alligevel om Bord til Nytaarsselskabelighed, og med de andre fra Skibet kørte han selv i Trojka til en Middag derinde, trods den frygtelige Kulde, og havde det saa rart, at de først kom tilbage til Skibet Klokken 3 om Morgenen. Ellers holdt de sig mest om Bord, dels for Kuldens Skyld, dels fordi Hungusere huserede paa Egnen og overfaldt de mindre mandstærke Grupper af vejfarende for at røve deres Pelse. Ind imellem kom der rygende Snestorme, som gjorde det næsten umuligt at aande i fri Luft. Sneen gjorde Luften tyk som Grød og pressedes ind gennem Næse og Svælg, saa man var ved at kvæles. Saa klarede det atter op, og Sneen laa meterhøj overalt mod en Luft, der var lys blaagrøn. Stormen blev ved, og det var gruelig koldt; men inde i Salonen, hvor der var Varme i Ryggen, stod han pelsklædt ved et aabent Vindue og malede Studier af Byen, som den laa dér udbredt langs den isdækkede Fjord, i Sol og tindrende Sne. Studierne vakte stor Opmærksomhed og førte til en større Bestilling, han tog fat paa, da han var kommet hjem; men i første Række førte Arbejdet til en smertefuld Forfrysningsygdom i Armen, saa han siden, da Isbryderen havde brudt dem Vej ud til mildere Egne og de var naaet til Japan, maatte gaa fra Borde for at tage til Nagasaki, hvor der fandtes en duelig Læge, for saa først igen at gaa om Bord i »Annam« i Shanghai.

Det var det gamle Japan, han kom til, uden for de mest befærdede Ruter, og han oplevede derfor japanske Skikke og Udslag af japansk Tænkemaade fra Tiden før den selvstændige østerlandske Kultur mistede sit Særpræg og gik til Grunde i Efterligning af Vestens Barbarer. Adskilligt, han saa, gav ham stærke Indtryk af, at der paa visse Omraader var mere Grund for Europæerne til at lære af Østens Moralprincipper, end omvendt. En Dag han gik i Nagasaki med Inspektøren fra Store Nordiske Telegrafkompagni dér, lagde han saaledes Mærke til en Japaner, der stod paa et Gadehjørne og smilede saa underligt. Inspektøren undskyldte sig og gik over for at tale med Manden, som han kendte. Han havde, forklarede han bagefter, spurgt til Mandens Kone, som han vidste var syg. Manden havde takket, men tillige fortalt, at hans Kone var død om Natten. »Det var da underligt, han kunde se saa fornøjet ud under de Forhold,« mente Arnesen, »var der da noget fornøjeligt ved det?« »Nej, tværtimod!« lød Svaret, »han var dybt bedrøvet, for de var meget lykkelige sammen; men ser De, her i Japan er det nu Skik saaledes. Det hedder her: »Naar du meddeler din Næste noget sørgeligt, skal du gøre det med et smilende Ansigt, fordi du husker paa, at enhver har nok i sine egne Sorger.« Se, se! det gav jo da noget at tænke over, og saadan var det med saa meget i Østen. Og saa var Landskabet saa smukt i Japan, men alt sammen var det ligesom sat ned i Format, ligesom Menneskene, der ogsaa var smaa, for Kvindernes og Børnenes Vedkommende nipsagtigt diminutive. Smaa Huse, smaa Haver, smaa Bjærge, sikkert før i Tiden smaa Vulkaner, bevoksede med en rig Vegetation, som gav Landskaberne en egen, malerisk Farvepragt. Ogsaa nede ved Kysten, hvor den ene farveprægtige Ø laa bag den anden, saa langt Øjet rakte, og hvor de mærkelige Djunker, gamle Skibe med tre eller fire Master og brede, firkantede Raasejl, kom sejlende ind fra Havet.

I Shanghai, hvor han afventede »Annam«s Ankomst, fik han paa tilsvarende Maade adskillige Indtryk af kinesisk Sæd og Skik, mest dog af Elendigheden og de utrolige sanitære Tilstande i Kineserbyen. Han stod et Sted ved Floden midt i en stinkende, papegøjepludrende og gestikulerende Hob af unge og gamle Kinesere og malede Studier efter Djunker, under deres ivrige Deltagelse, og han slap derfra blot med Tabet af sin Malerstol, som en af Forsamlingen saa sit Snit til at stjæle, medens han var ved at pakke sammen. De var for mange, og der var for langt ind til de sikre Strøg af Byen, til at han turde lade sig mærke med noget. Sæd og Skik var jo noget for sig ogsaa her, om end ikke altid i Retning af det ophøjede. Da han gik hjem langs

Floden, saa han saaledes, at en Mand faldt i Vandet og blev revet med af den stærke Strøm. Der var adskillige Kinesere i Nærheden, men ingen rørte en Finger for at hjælpe Manden, tværtimod! Da den druknendes Hoved en Tid kom op over Vandet, slyngede en af Tilskuerne en Sten imod ham og ramte ham, saa han gik til Bunds. Senere fik Arnesen den uhyggelige Oplevelse forklaret saaledes efter kinesisk Tankegang: Manden, der faldt i Vandet, var af Guden udset til at dø, og vilde nogen forsøge at fravriste Guden Byttet, vilde Guden tage den formastelige i Stedet.

I Kineserbyen, hvor han gik paa Indkøb, efter at være sluppet ind gennem den tøndehvælvede Byport med de to gamle rustne Kanoner og et Par pjaltede kinesiske Vagtposter, støttede til lange Hellebarder, kunde man komme ud for meget. Midt som han stod ved en af de aabne Boder og saa paa Silketøj, saa han Folk flygte ud til Siderne. Der kom to bærende paa en stor Bambusstang, hvortil der var bundet et nøgent Menneskelegeme. Det gjaldt øjensynlig af en eller anden Grund om at komme væk i en Fart, og i Mangel af anden Udvej satte han med et Spring midt op i alt Silketøjet. Bagefter godtgjorde han jo Købmanden Skaden og denne fortalte da, at det var Liget af en, der var død af Kopper, som var blevet transporteret forbi.

Templer saa han, Raadhuset, Fængslet, hvor en dødsdømt Morder sad lænket i et Tremmebur med en stor Trækrave om Halsen og ventede paa en kvalfuld Aflivning den følgende Dag under en langsomt fremadskridende Kvælningsproces. Gader, hvor Uhumskheder og Snavs var æltet sammen til et tykt, fjedrende Lag, saa man gik som paa Gummi, snavsede Bylter, der løste sig op som spedalske, halvforraadnede, klynkende og tiggende Mennesker, Opiumshuler med bevidstløse eller uhyggeligt stirrende halvberusede Stakler — nej, Kineserkvarteret var ikke hyggeligt at komme ind i. Saa var det bedre at studere kinesisk Levevis under en Dundermiddag hos Taotojen, noget i Retning af en kinesisk Amtmand. Han havde truffet den højtstaaende kinesiske Embedsmand hos den danske Konsul og var blevet beæret med en Indbydelse. Han skvulpede derhen i en Bærestol iført fuld Galla, og kom ind i en Modtagelsessal, høj til Loftet og med lyse Vægge, sorte Møbler med Indlægninger af Perlemoder og Elfenben, store kinesiske Vaser og paa Væggene pragtfulde Kakemonos. Værten kom ham venligt i Møde og begyndte udfra kinesiske Høflighedsbegreber at forsikre ham om, hvilken umaadelig Ære det var ham at byde en saa gudbenaadet Person velkommen her i hans usle, tarvelige Hjem. Arnesen gav igen efter bedste Evne og de vrikkede og bukkede

og titulerede og komplimenterede videre, indtil Høflighedens Krav var sket Fyldest, hvorpaa de pludselig kom til at le ganske ubehersket begge to. Ind kom nogle andre højtstaaende Gæster, Mandariner i dybblaa Silkekapper og med Strudsfjer i Nakken. Ny Vrikken og Bukken, tshinshingen og kakeduen, medens de til Velkomst galant trykkede deres egne Hænder. Endelig kom de ind i Spisesalen, der var meget stor med lange Rækker af smaa Borde. Taotojen førte ham hen til et af dem, sad lidt hos ham og gik saa videre til andre af sine Gæster. I hans Sted kom der en skævøjet Herre, der kunde lidt Engelsk, hvad der kom godt til Pas, for da Middagsretterne begyndte at komme, kunde han da tilfredsstille Arnesens naturlige Nysgerrighed efter at faa at vide, hvad det var, han skulde sluge. Der var Katteøjne og der var Græshopper, Fugletunger og Hajfinner, kogt i Olie, alt sammen med Ris til, og der kom Svaleredesuppe, som for Resten ikke smagte af noget videre efter Arnesens Mening. Ragouter og Ris og Ris og Ragouter, alt med Kryderier efter Behag, smaa tørrede Fisk, Skildpaddeæg og rosinagtige Frugter o. s. v. i en Uendelighed. Det meste smagte ikke godt efter Arnesens Begreber og Resten nederdrægtigt. Ikke engang Risen kunde han faa noget af, for den skulde jo spises med Pinde, og den Kunst havde han ikke lært. Hvert Øjeblik tabte han Risen og Kineseren ved Siden af hylede af Grin. Drikkevarerne var Risvin, der smagte som daarligt Vand med lidt Saltsyre i kunde tænkes smage, og bagefter kunde han vælge mellem kogt Vand og Te. Man blev siddende ved Bordene, medens Stemningen steg og steg, det vil sige altsaa blandt de fede, velhavende Kinesere. De slubrede og smaskede, spyttede og ræbede højlydt som Anerkendelse til Værten, tændte deres Piber, stak hinanden med Spisepindene i Maven, vrikkede med Kroppen, raabte op med Hø, Hy, Ha, stak Fingrene i Vejret og spillede Fingerspil med hinanden; senere talte de Frugtkerner, et Spil, der kaldtes Fan-tan, alt imedens de aad og drak. Tobaksrøgen laa tæt over Salen, og inde i Taagerne hoppede og vrikkede tykke Kinesere, dunkede hinanden paa Maven og stønnede og drejede rundt, saa det hele til sidst snurrede rundt ogsaa for den arme Maler. Saa med ét holdt det op. Taotojen havde rejst sig fra Bordet. Festen var forbi. Gæsterne bukkede og bukkede og forsvandt paa et Øjeblik ud til deres Bærestole, Arnesen ligeledes. Skrupsulten var han da blevet af den Middag, saa han indhentede det forsømte, da han kom hjem, fik sig noget Mad og dertil en god, dansk Carlsberg Øl, og saa var alt godt igen.

Snart efter ankrede Korvetten »Valkyrien« op paa Reden med Prins

Valdemar om Bord. Visit om Bord og store Festligheder med Indbydelse til flere, end han kunde faa med, idet »Annam«, hvor han havde været om Bord under Størstedelen af Tiden i Shanghai, skulde afgaa med H. N. Andersen og Selskabet til bestemt Tid. Hongkong og videre til fransk Indokina og Saigon. Tungt Vejr med Regn og trykkende Luft, da de gik op ad Floden til Saigon. Floden bugtede sig i utallige Krumninger og var saa smal, at Damperen ikke kunde vende. Saa foretoges Manøvren paa den Maade, at Skibet løb Stævnen lige ind mod den dyndede Flodbred, saa Forskibet sad fast. Da det skete ved Flodtid, og Strømmen var meget stærk, drejede Agterskibet sig op ad Floden. Et Slag bak og Skibet var atter flot. Derefter dampede de ind paa deres Ankerplads.

Ved Bredderne, der var overgroede med Junglekrat, laa oppe i Nærheden af Saigon en Del Annamiterhytter, omgivet af Palmer og Bregner, meget dekorative. Dem vilde han gerne male, og sammen med Kandidat Bentzon, som havde Lyst til at se Floden paa nærmere Hold, sejlede han derop Dagen efter i en Sampan. For at faa Baaden til at ligge fast, medens han malede, skurede han den ind paa den flade Bred og gav sig til at tage sine Malergrejer frem for at begynde sit Arbejde; men i det samme kom han til at se paa sin Medpassager: han var helt hvid i Ansigtet af Skræk og stirrede stift ud over Baadens Kant. Arnesen saa i den angivne Retning, og dér, lige ved Baaden, stod nogle Slanger ret op med spillende Tunger, parate til at fare lige løs paa dem. Saa var gode Raad dyre; men ét bragte han heldigvis med sig i Erindringen om, at H. N. Andersen engang havde sagt, at hvis man kom ud for noget med Slanger, skulde man bare forholde sig ganske rolig, for hvis Slangen følte sig angrebet, var det givet, at den huggede, mens den ellers muligvis faldt til Ro igen. Forsigtigt satte Arnesen sig ned i Sampanen, stadig med Ryggen til den truende Fare, og saaledes gik der ti lange Minutter. Saa kiggede han forsigtigt over Skulderen — Slangerne var forsvundet. Da han satte Baaden paa Land, var han altsaa gaaet lige ind i en Slangerede. Saa gav han sig roligt i Gang med sit Arbejde.

Og her vil vi saa slippe ham, og renoncere paa at berette om mangt og meget fra Slutningen af hans store Rejse og de mange Rejser, der siden fulgte efter, baade officielle, som indbudt Marinemaler, og de ikke færre, han foretog som Privatmand, deriblandt en til Nordamerika og en til Palæstina. Fra denne sidste vilde han maaske dog særlig mindes Stemningen, som greb ham den Dag ved Knæfaldet i den hellige Gravs Kirke. Men ikke mindre var hans Betagelse hver Gang han paa

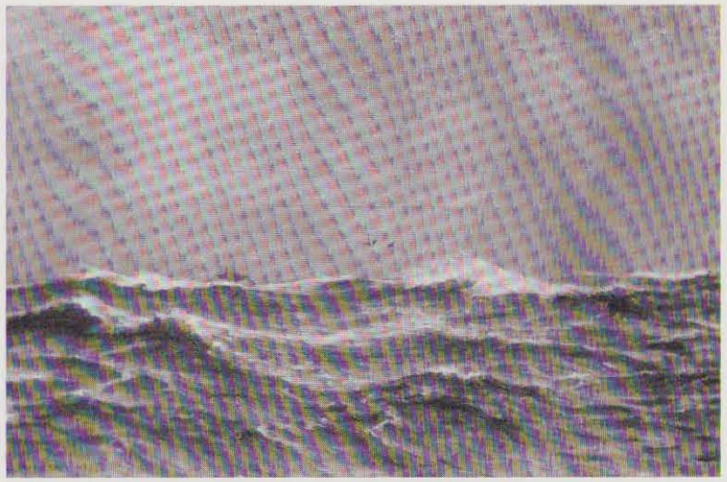

Atlanterhavet. 1935.

sine Rejser igen kom ud paa de store Have. Det var i Skildringen af selve Havfladen, han var med til at flytte Grænsebøjerne for det hidtidige Marinemaleri videre ud, dels — som vi har omtalt det — i sin særegne Skildring af Himmelrefleksernes Spejling i Bølgedalene, dels i noget andet, som man kunde kalde Bølgeformens Individualisering efter Havdybden. Disse Skildringer fra de store Have af Bølgernes Gang over de vældige Vanddybder, er hans andet kunstneriske Domæne og derud har ingen anden fulgt ham i Kunsten. Han sagde engang paa sine gamle Dage: »Det er med Bølger, som det er med Mennesker: lige saa mange, de er, lige saa forskellige er de; men *jeg* holder nu mest af de rigtige!« Man har Manden selv i en saadan Udtalelse, en Mand med klare Øjne, et Sind med Horisont. Dette sidste, ja, det faar de jo, disse Søens Folk, dette Præg af Selvsyn ude og hjemme, af Erfaring, samlet ude paa Kloden, Oplevelsens Glæde og Hjemfartens Fryd. Saaledes saa vi ham den Dag ved Hjemfarten fra den første store Sørejse, da Gensynet med Jyllands snedækte Brinker bragte Taarerne frem i hans Øjne, og saaledes vil han mindes mellem Danske ogsaa siden, efter Hjemfarten fra Livets lange Rejse: en god, dansk Mand, Danmarks sidste Marinemaler af Rang for ubestemmelig Fremtid.

GENGIVELSER

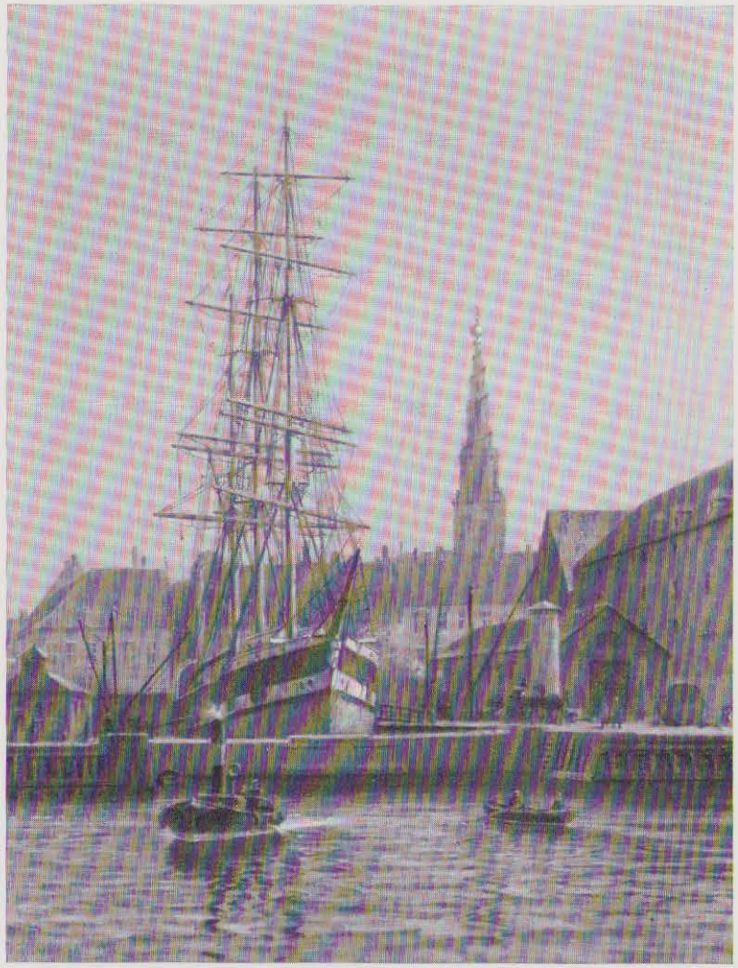

Den gamle Dok paa Christianshavn. 1899. (1940).

Sildig Eftermiddag i den gamle Havn ved Knippelsbro, set fra Havnegade. 1922.

Nyhavn, set fra Grønlandske Handels Plads. 1923.

Solnedgang over Børsgraven. I Forgrunden „De seks Søstre". 1892.

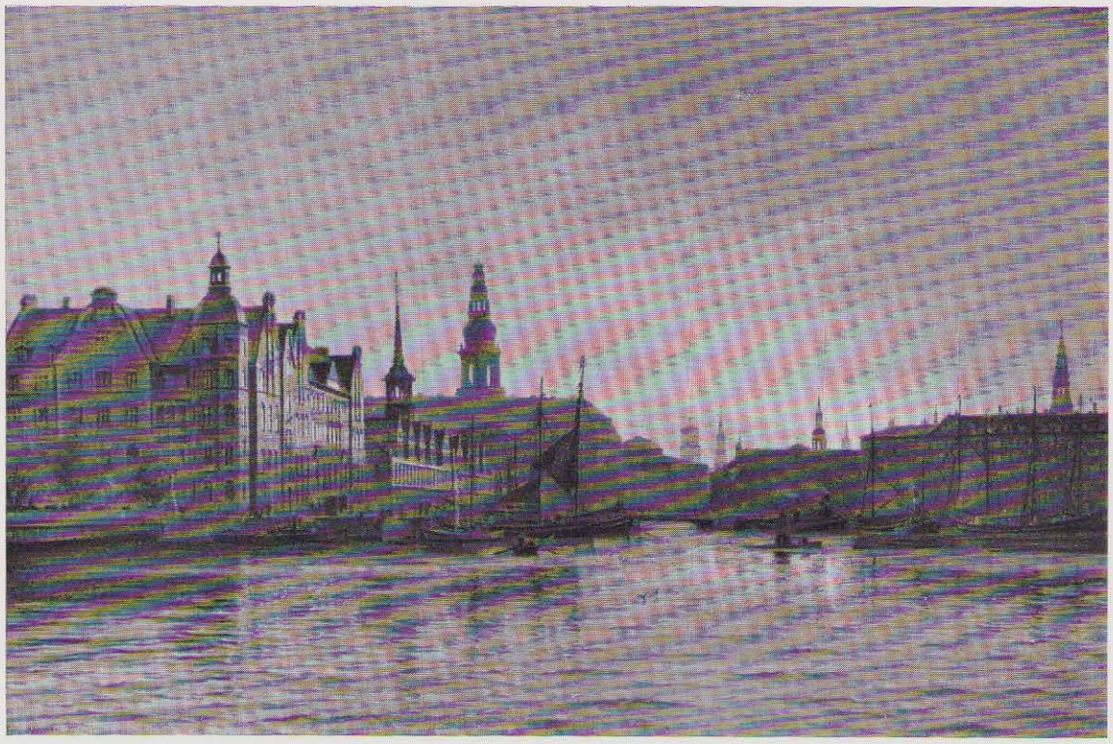

Slotsholmen. 1923.

Bombeaftenen over København den 27. Januar 1943.

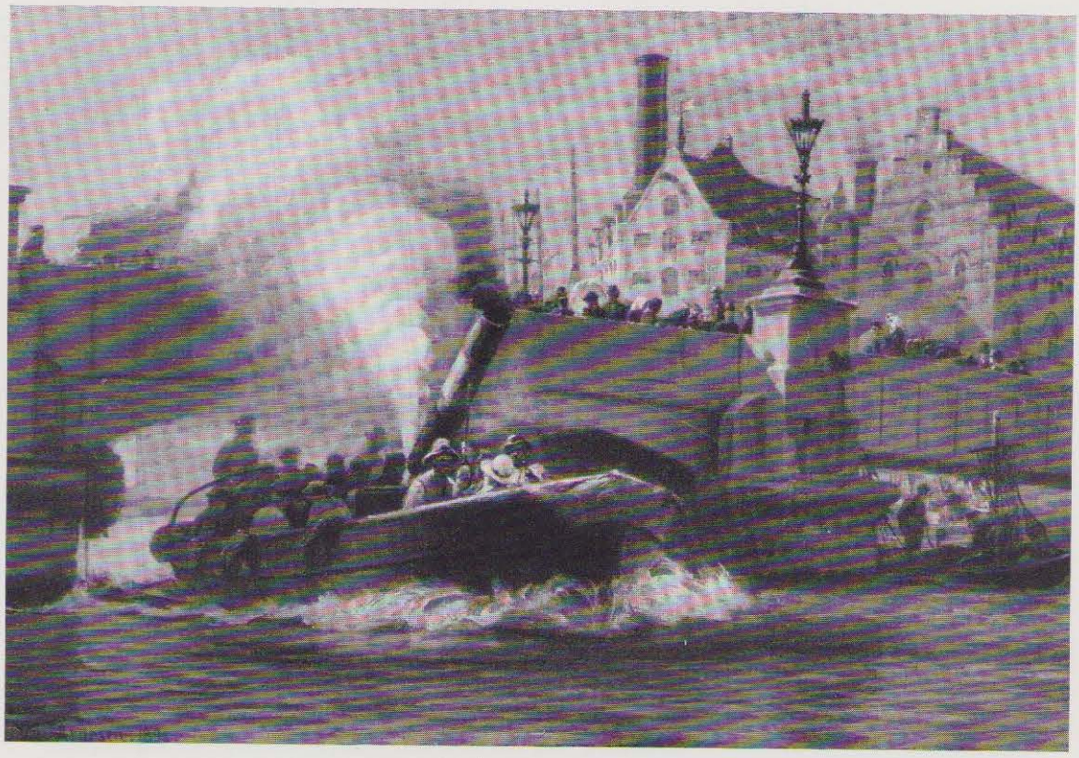

Under Broen. 1896.

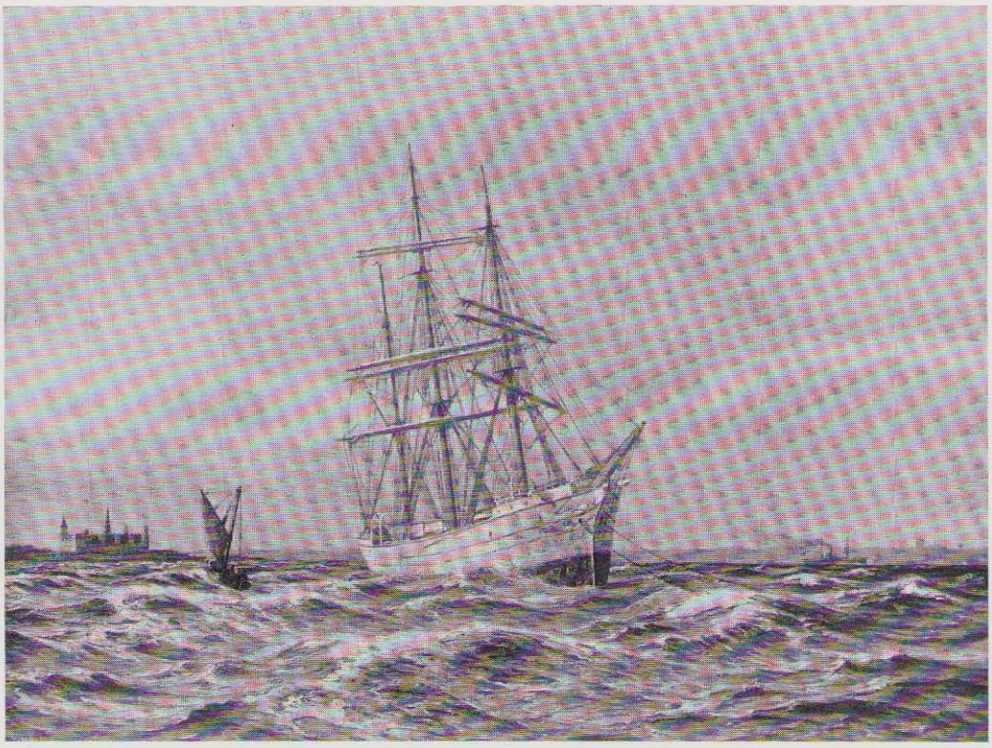

Ankerligger ved Helsingør under Storm af Sydøst. 1917.

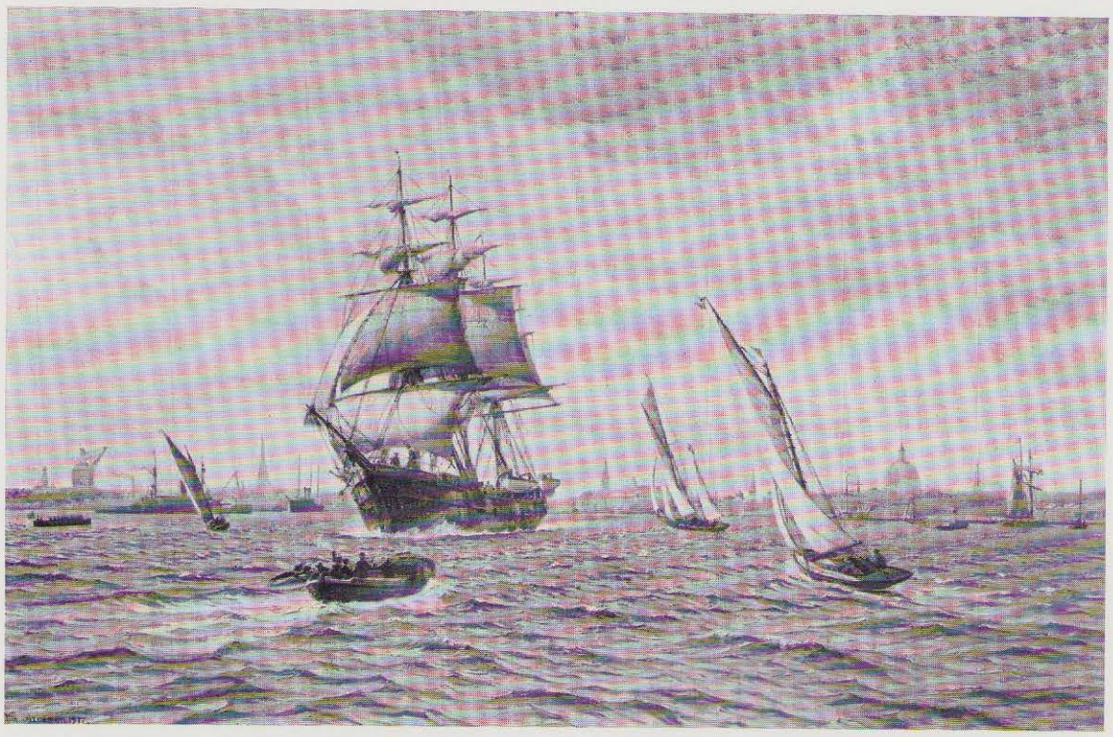

Skoleskibet „Georg Stage" sejler ud fra Københavns Red. 1917.

Kong Frederik VIII's Indsejling paa Reykjavik Red. 1907.

Eskadre-Øvelse for Hs. Majestæt Kong Christian X paa Aarhusbugten. 1928.

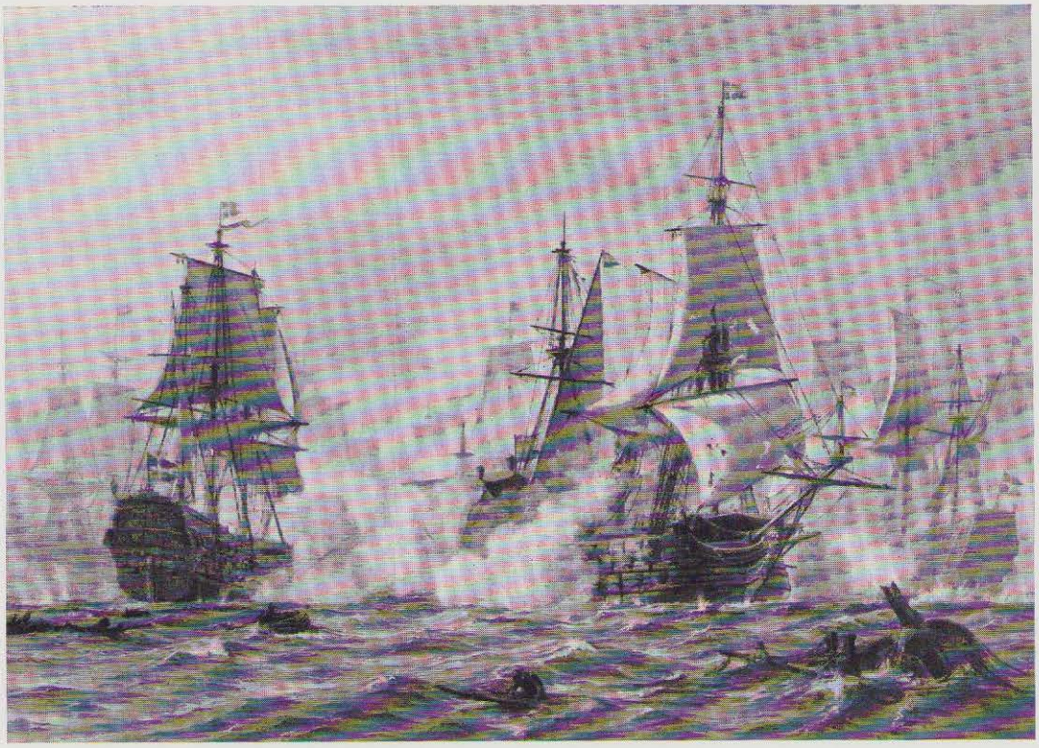

Slaget under Øland den 1. Juni 1676. (1904).
Tilhører Frederiksborg-Museet.

Helsingør i Sundtoldens Dage. 1926.
Tilhører Helsingør Raadhus.

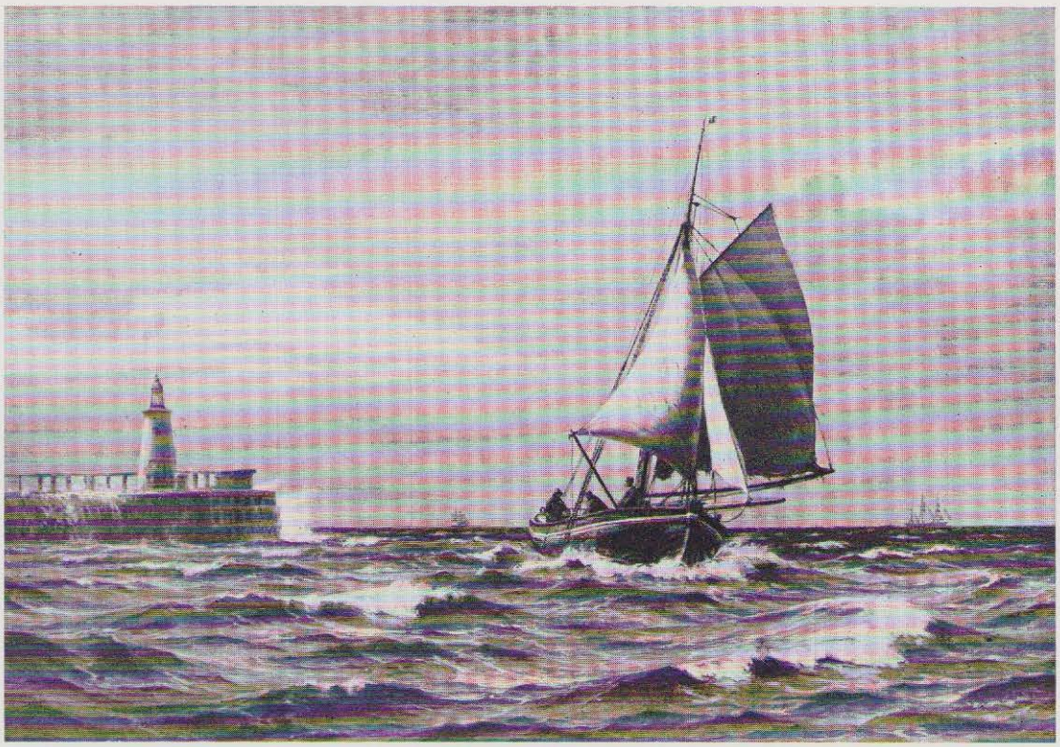

Havnefyret passeres, Gilleleje.

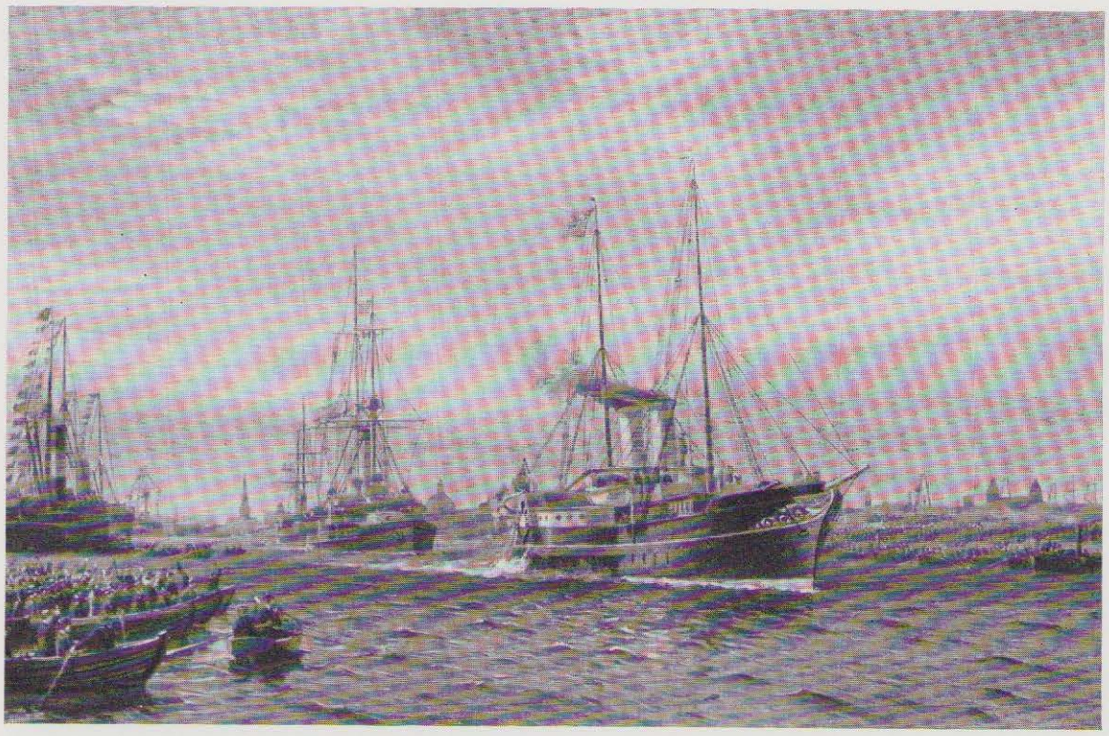

Kong Haakon VII's og Dronning Mauds Afrejse til Norge 1905.
Forarbejde til Billedet paa Slottet i Oslo.

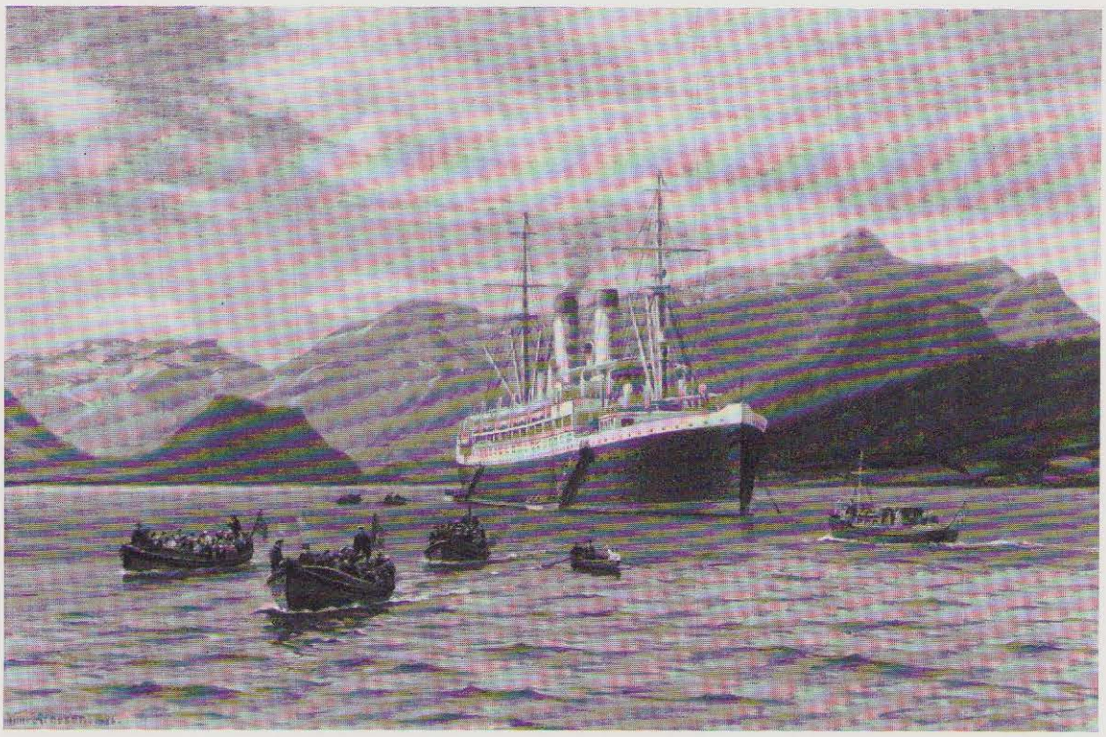

En Turistdamper udskiber Passagerer ved Aandalsnæs, Norge. 1936.

Udsigt fra Fefor mod Ronderne, Norge. 1913.

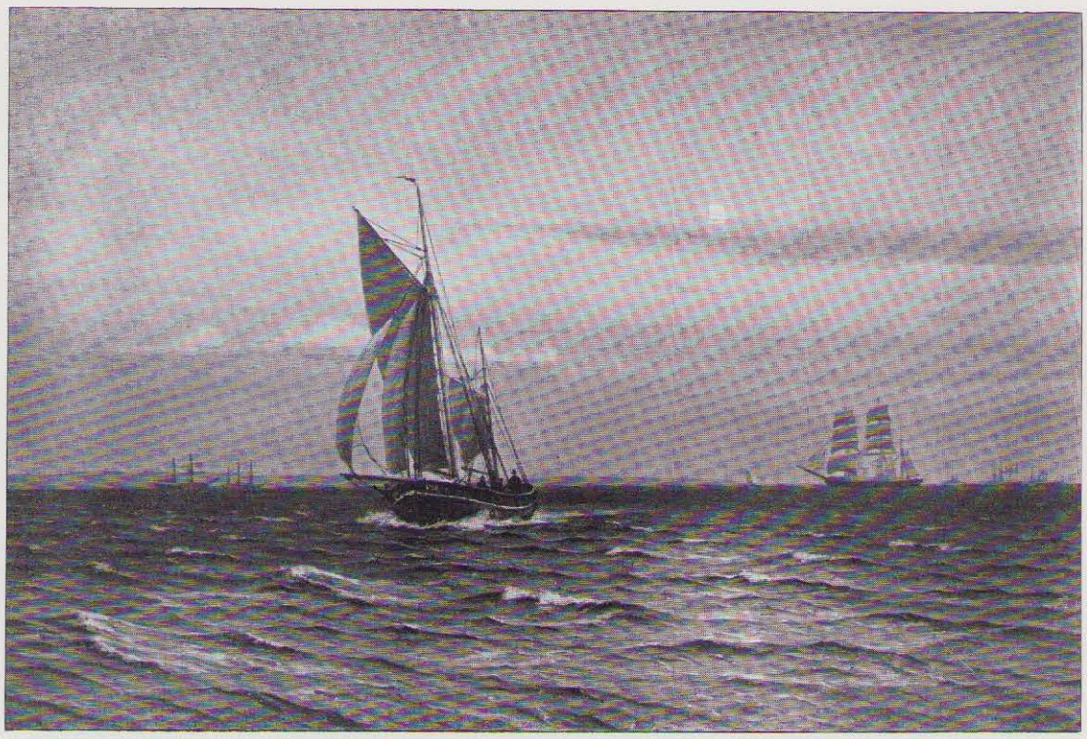

Aftenstemning ved Maaneopgang, Øresund. 1920.

Optrækkende Uvejr. Aftenstemning fra Gilleleje. 1934.

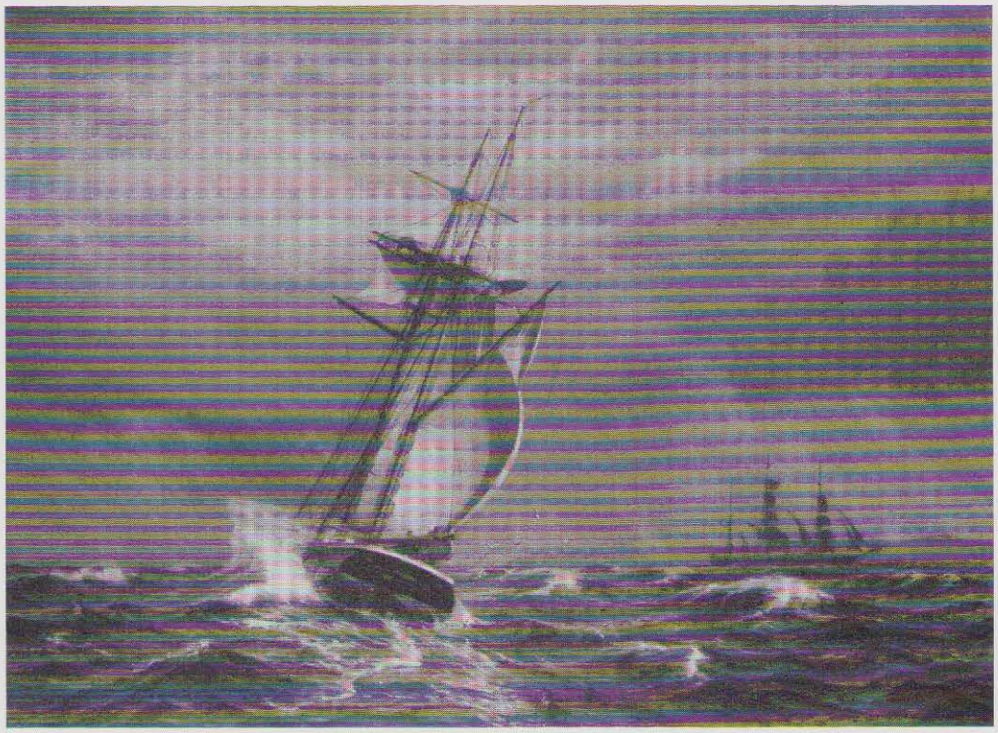

Der dobbeltrebes i Kattegat. 1908.

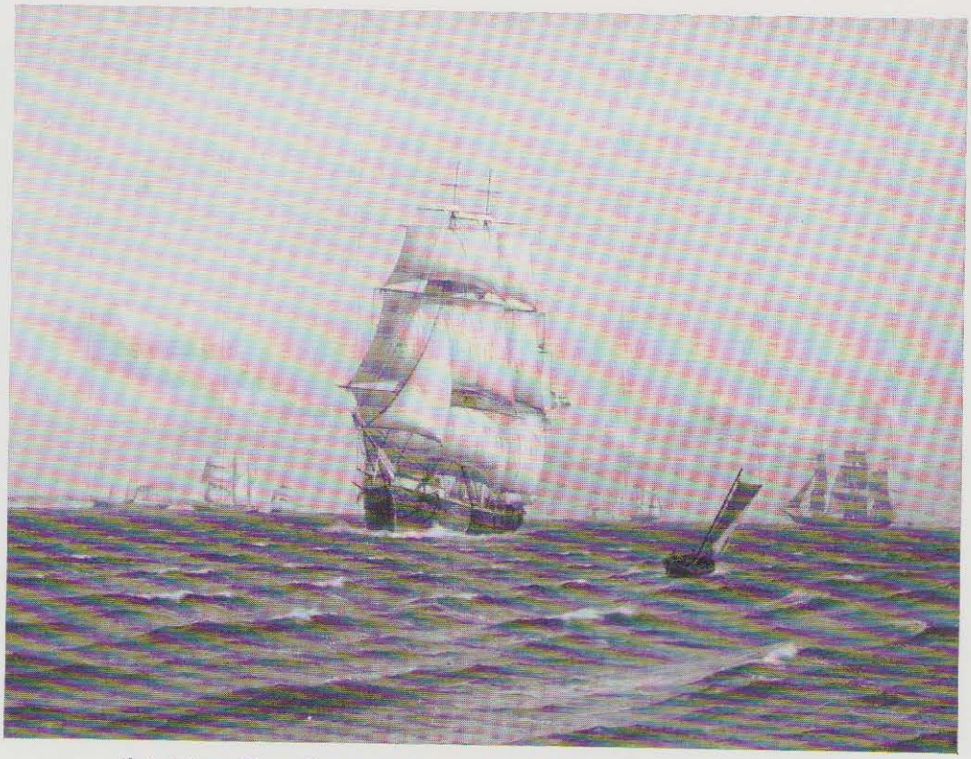

Skoleskibet „Georg Stage" og de svenske Korvetter „Jaramas" og „Najaden"
holder Øvelse i Øresund. 1921.

Canal grande, ved Kirken S. Maria della Salute. 1934.

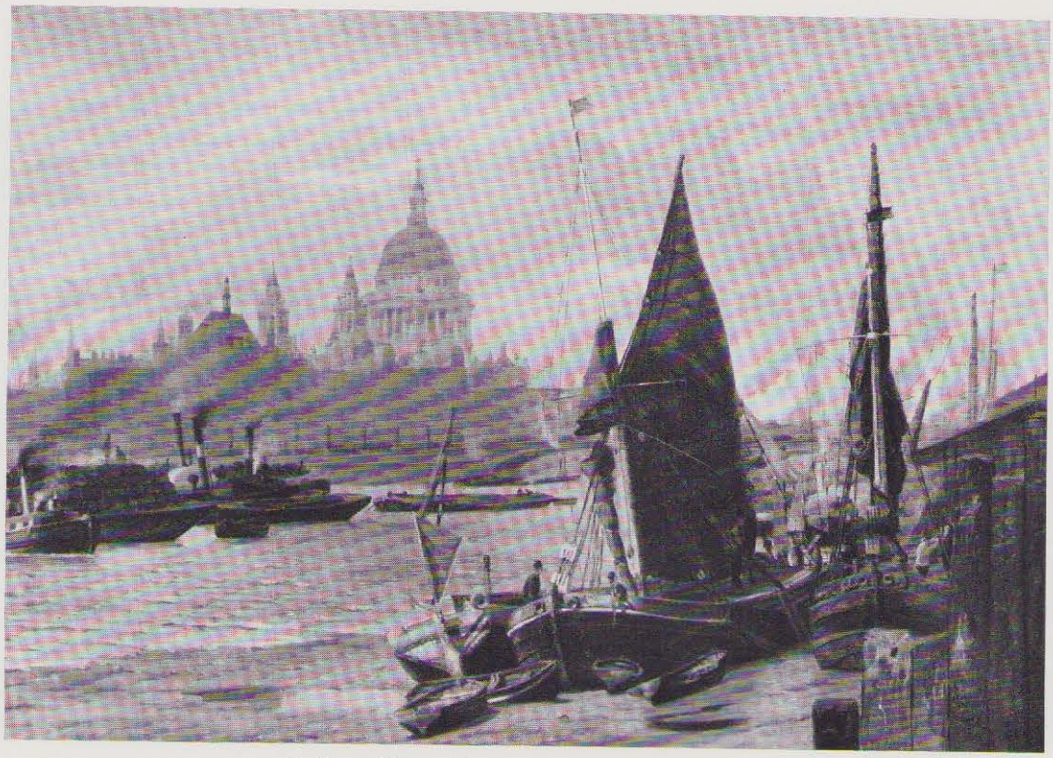

St. Pauls Kirken i London, set fra Themsen. 1892.

Storm, Atlanterhavet. 1895.
Tilhører Statens Museum for Kunst.

Graavejr, Atlanterhavet. 1929.

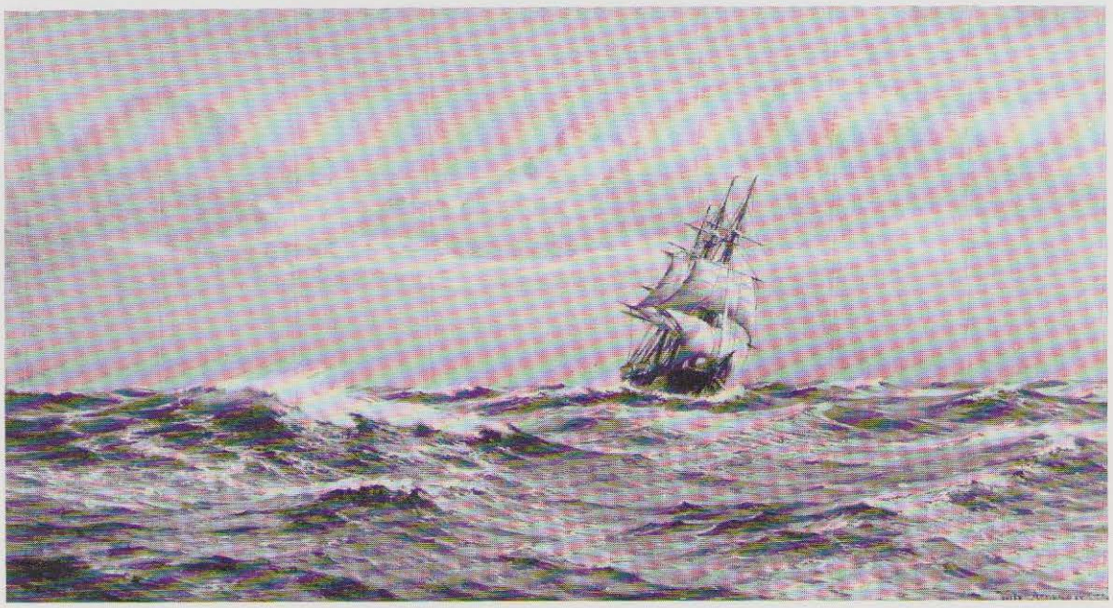

Korvetten „Dagmar" lænser for rebet Merssejlskuling paa Biscayabugten 1895.

Honkongs Havn. 1900.

Fra Strædet ved Singapore. 1899.

Ø. K.s Damper „Annam" i Saigon. 1899.

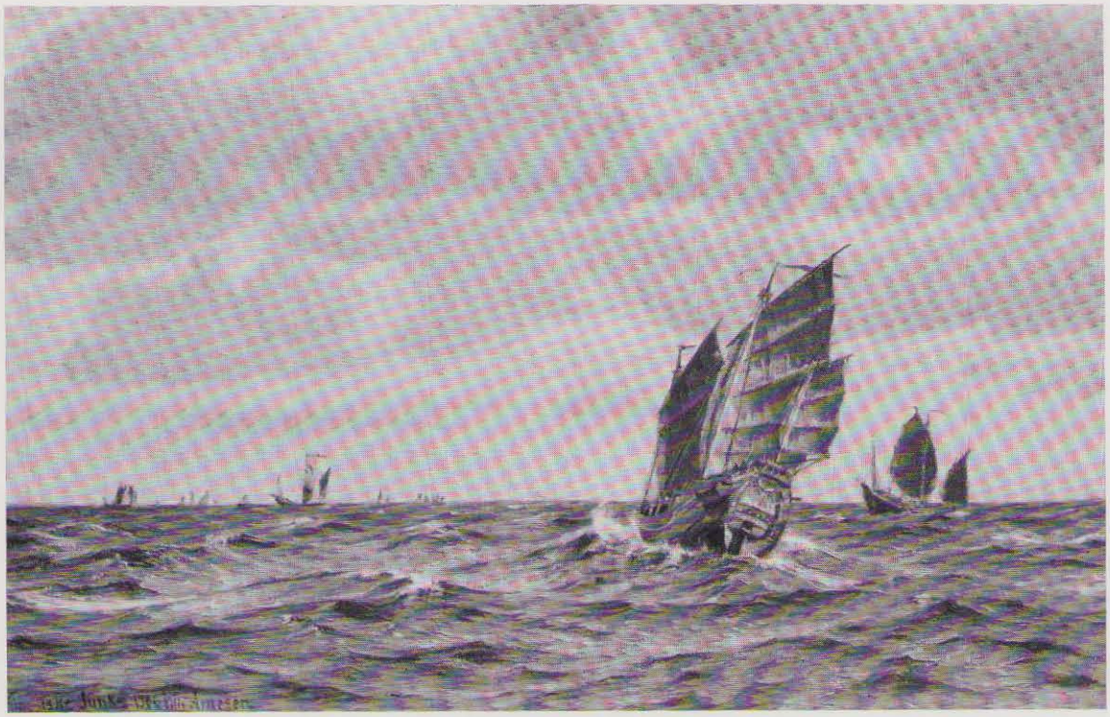

Foochou-Djunker. 1900.

Vladivostok ved Vinter. 1900.

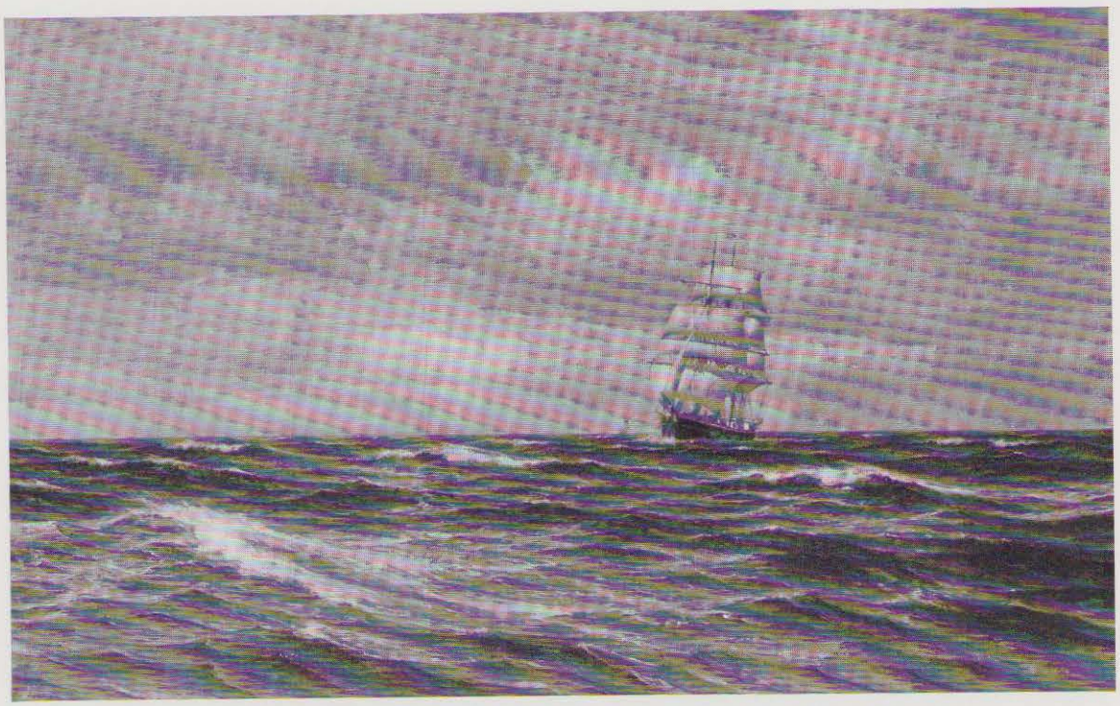

Uroligt Vejr paa Havet med en Grønlandsfarer for hjemgaaende. 1925.

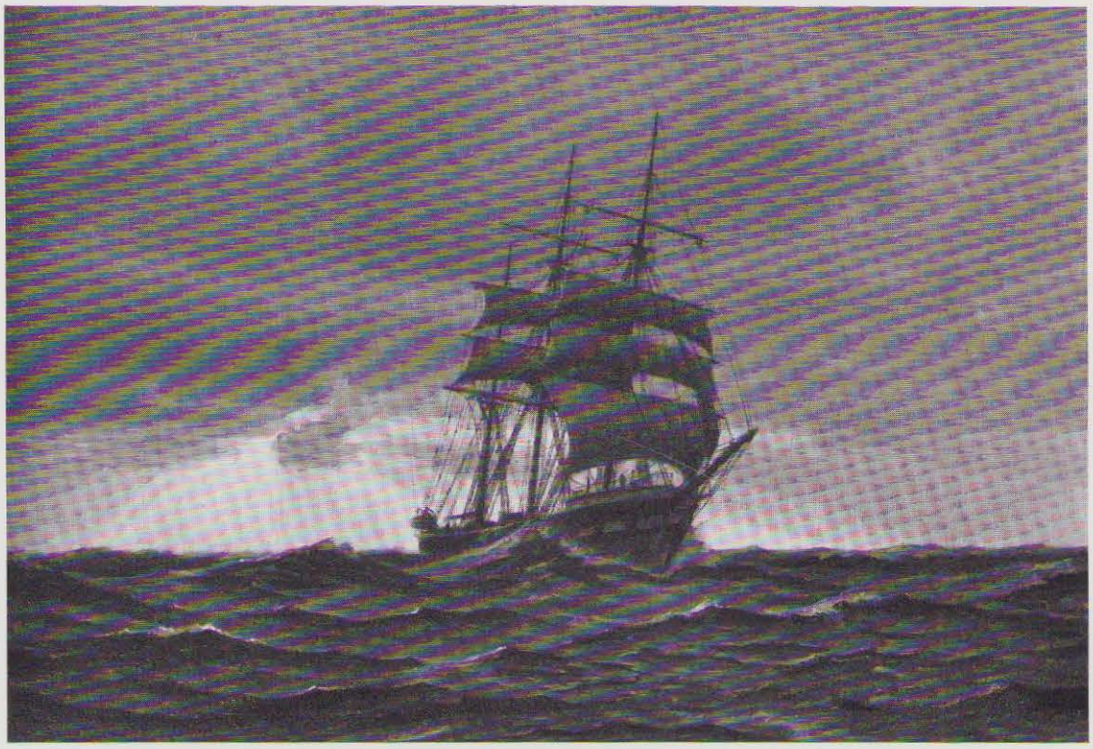

Aften paa Havet, mod Storm. 1942.

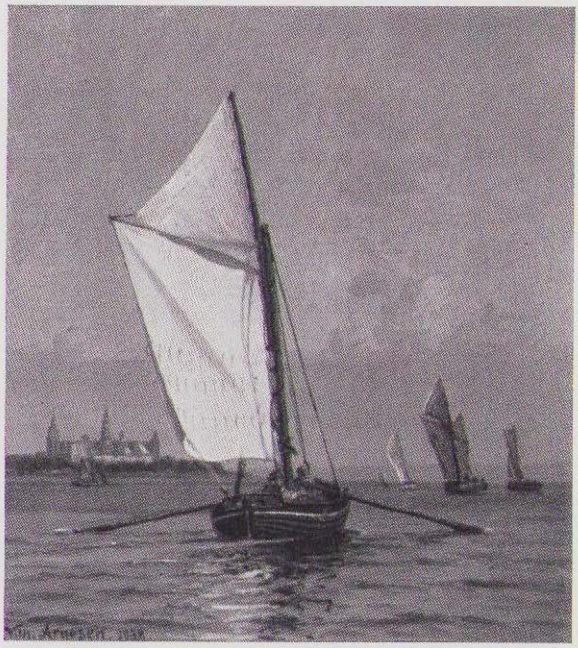

Sommereftermiddag ved Kronborg. 1938.